

บทที่ 3

หลักกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้า ที่ไม่ปลอดภัยของต่างประเทศและของไทย

ในช่วงที่ระบบเศรษฐกิจและการค้าขายสินค้ายังไม่เจริญนัก การค้าขายสินค้าจำกัดอยู่ในวงแคบเฉพาะถิ่นหรือจำกัดอยู่แต่ภายในประเทศ ทั้งสภาพและที่มาของสินค้ายังเป็นการผลิตแบบง่ายๆ ไม่ซับซ้อน การซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าก็ขึ้นอยู่กับอำเภอใจของประชาชนอย่างอิสระ จึงมีความเชื่อกันว่าสิทธิในการบริโภคนั้นเป็นเรื่องของเอกชนทั่วไป รัฐไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้องหรือแทรกแซง หากจะมีความเสียหายหรืออันตรายเกิดขึ้นจากการใช้สินค้าก็สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ซื้อต้องเสี่ยงภัยเอาเอง ถ้าจะใช้สิทธิเรียกร้องก็สามารถเรียกร้องตามหลักนิติสัมพันธ์ในทางสัญญาที่สามารถได้รับการชดเชยค่าเสียหายได้ตามสัญญาระหว่างคู่สัญญากันเองหรือสิทธิฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายในทางคดีละเมิดก็ได้แล้วแต่กรณี โดยหลักการดังกล่าวนี้สอดคล้องกับสภาวะทางสังคม หรือเศรษฐกิจ ที่ไม่มีความสลับซับซ้อนและจำกัดอยู่ในวงแคบๆ เท่านั้น แต่ในสถานการณ์ทางการค้า การลงทุนทางเศรษฐกิจที่เป็นระบบเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันกันอย่างเสรี ในปัจจุบันที่มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการผลิตสินค้าเป็นระบบอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่ต้องผลิตสินค้าออกขายในตลาดระดับประเทศหรือทั่วโลก สินค้าที่ถูกผลิตออกจำหน่ายก็มีความหลากหลายและมีจำนวนมาก ทำให้บางครั้งคุณภาพหรือมาตรฐานของสินค้านั้นด้อยลง เหตุเพราะผู้ผลิตปล่อยปละละเลยไม่รับผิดชอบในการควบคุมคุณภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิตเพราะไปมุ่งเน้นแต่กำไรจากการซื้อขายเป็นหลัก ทั้งเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ถูกพัฒนาขึ้นในระบบการผลิตสินค้าก็มีความก้าวหน้ามากจนผู้ซื้อหรือผู้บริโภคไม่สามารถจะเข้าไปตรวจสอบความสมบูรณ์ของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ได้เลย จึงทำให้ผู้บริโภคสินค้ามีความเสียเปรียบ เกิดความไม่เป็นธรรมระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคเท่าที่ควรด้วยเหตุที่ผู้บริโภคไม่มีอำนาจต่อรอง

อันทำให้เข้าใจได้ว่า หลักเรื่องผู้ซื้อต้องระวัง (สุขุม สุภนิตย์, 2549, หน้า 22) หรือการที่ผู้ซื้อต้องเสี่ยงภัยเอาเองนี้เริ่มขาดความเป็นธรรมมากขึ้นทุกที และเมื่อพิจารณาถึงหลักความรับผิดชอบในทางละเมิด ซึ่งผู้เสียหายมีภาระการพิสูจน์ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นจากความจงใจหรือประมาทเลินเล่อในกระบวนการผลิตขึ้นตอนใด อย่างไร ยังเห็นได้ชัดเจนว่า มีความเป็นไปได้สูงมากที่ผู้เสียหายจะไม่สามารถนำสืบได้และไม่มีโอกาสได้รับการชดเชยเยียวยาความเสียหายได้เลย จึงทำ

ให้เกิดเป็นคำถามว่า หลักเรื่องผู้ซื้อต้องระวังนี้ยังเหมาะสมกับสภาพสังคมเศรษฐกิจปัจจุบันหรือไม่อย่างไร

ดังนั้น เพื่อเป็นพื้นฐานให้เกิดความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวจึงขออธิบายแนวคิดและหลักกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของต่างประเทศในเบื้องต้นก่อนดังนี้

หลักกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของต่างประเทศ

โดยในต่างประเทศนั้น หลักกฎหมายเรื่อง ความรับผิดชอบทางแพ่งของผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสินค้าต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นในชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคลอันเกิดจากสินค้าที่ขาดความปลอดภัยที่ต้นผลิตหรือจำหน่ายออกไปมีที่มาและหลักการคล้ายคลึงกัน คือมุ่งให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคสินค้า และกำหนดให้มีการชดเชยเยียวยาความเสียหายต่างๆ เป็นสำคัญ แต่ทั้งนี้ก็มีรายละเอียดปลีกย่อยที่แตกต่างกันไป ดังจะอธิบายต่อไปดังนี้

1. หลักกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี

ประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายนี้ที่สำคัญได้แก่ ประเทศอังกฤษ และประเทศสหรัฐอเมริกา โดยแต่เดิมนั้นสินค้าที่ซื้อขายกันนั้นในประเทศเหล่านี้ก็จะเป็สินค้าที่ผลิตจากผลิตภัณฑ์ทางธรรมชาติหรือเป็นหัตถกรรมในครัวเรือนที่ผู้ผลิตจะเป็นผู้นำมาขายเอง ซึ่งทั้งผู้ผลิต ผู้ขาย ผู้ซื้อเหล่านี้จะมีความไว้วางใจกัน ผู้ซื้อสามารถตรวจสอบคุณภาพของสินค้าต่างๆ ได้โดยใช้วิธีสังเกตดูธรรมดาไม่จำเป็นต้องมีความรู้ความชำนาญพิเศษใดๆ เกี่ยวกับสินค้าในการซื้อขายสินค้าก็เกิดเป็นความผูกพันกันตามสัญญาที่เกิดขึ้นจากความเสมอภาค และเสรีภาพของปัจเจกชนที่แสดงเจตนาซื้อขายสินค้ากันตามอำเภอใจ โดยในหลักการเรื่องสัญญานี้มีหลักกฎหมายที่กำหนดว่า “ผู้ซื้อต้องระวัง” ซึ่งเป็นหลักกฎหมายจารีตประเพณีที่กำหนดให้ผู้ซื้อสินค้า หากเมื่อได้เลือกซื้อสินค้าเองต่อหน้าผู้ขาย ผู้ขายไม่จำเป็นต้องรับประกันในคุณภาพของสินค้านั้น เว้นแต่ผู้ซื้อจะแสดงให้เห็นว่าผู้ขายหลอกลวง และหลักการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคในด้านความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือหลักกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบในสินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้น ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษก็หาได้มีกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้แต่อย่างใด เมื่อผู้บริโภคได้รับความเสียหายในชีวิต ร่างกาย อนามัย หรือทรัพย์สินอันมาจากเหตุในการใช้สินค้าไม่ว่าจะเป็นสินค้าประเภทใดก็ตาม ผู้บริโภคก็จะสามารถเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ผลิตหรือผู้ขายสินค้าประเภทนั้นๆ ได้ตามหลักกฎหมายทั่วไปว่าด้วยละเมิด อย่างไรก็ตาม หลักกฎหมายว่าด้วยละเมิดนั้น ผู้ผลิตและหรือผู้ขาย

สินค้าจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้บริโภคต่อเมื่อผู้ผลิตหรือผู้ขายสินค้ารู้หรือควรรู้ว่าสินค้าที่ผู้ผลิตหรือจำหน่ายนั้น สามารถก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้บริโภคแต่ยังได้ผลิตหรือจำหน่ายสินค้านั้นให้แก่ผู้บริโภค หรือสามารถฟ้องร้องให้รับผิดชอบตามสัญญาโดยโจทก์หรือผู้เสียหายต้องมีฐานะเป็นคู่สัญญาจึงจะมีสิทธิฟ้องร้องให้รับผิดชอบได้ตามหลักความสัมพันธ์ทางสัญญา

โดยในปี ค.ศ.1842 เกิดคดีระหว่าง Winterbottom กับ Wright ศาลประเทศอังกฤษ ได้มีคำพิพากษาว่า ความเสียหายที่เกิดจากรถลากของกรมไปรษณีย์หักลงในขณะที่โจทก์บังคับรถอยู่ โจทก์ไม่มีสิทธิเรียกร้องจากจำเลยซึ่งเป็นคู่สัญญาตามสัญญาซื้อขายและซ่อมบำรุงกับกรมไปรษณีย์ได้ แม้จำเลยจะมีได้ทำตามสัญญาซ่อมบำรุง แต่โจทก์หาใช่คู่สัญญากับจำเลย จึงไม่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะเรียกให้จำเลยรับผิดชอบเพราะจำเลยประมาทเลินเล่อ (สุขุม ศุภนิคย์, 2549, หน้า 23)

จากคำพิพากษาของคดีนี้ศาลในระบบกฎหมายจารีตประเพณีถือเป็นแนวทางมาโดยตลอดว่า ผู้เสียหายจากการใช้ผลิตภัณฑ์ ต้องมีความสัมพันธ์ทางสัญญาความสัมพันธ์ทางสัญญาโดยมีฐานะเป็นคู่สัญญาจึงจะเป็น โจทก์ฟ้องผู้ผลิตหรือผู้ขายให้รับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดจากผลิตภัณฑ์ได้

นอกจากนี้ การฟ้องร้องให้รับผิดชอบสำหรับสินค้าไม่ปลอดภัยนั้นจะเป็นการฟ้องร้องตามสัญญาซื้อขาย ซึ่งแต่เดิมใช้หลัก “ผู้ซื้อต้องระวัง” ที่มีพื้นฐานมาจากหลักปัจเจกชนนิยมและเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมที่มีข้อสันนิษฐานว่า บุคคลทุกคนมีความรู้ความสามารถเท่าเทียมกัน มีอิสระที่จะตกลงหรือมีนิติสัมพันธ์อย่างใดๆ ก็ได้ กฎหมายจึงเคารพความเป็นปัจเจกชนและยอมรับให้บุคคลมีเสรีภาพในการทำสัญญา (Freedom of Contract) หากทำสัญญากันเช่นใดก็ต้องมีการบังคับให้เป็นไปตามสัญญานั้นเสมอ ดังนั้น ทุกคนจึงมีหน้าที่ปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง การที่ผู้ซื้อสมัครใจซื้อสินค้าก็ต้องรับผิดชอบต่อความเสี่ยงภัยในความเสียหายนั้นเอง ประกอบกับการผลิตสินค้าในขณะนั้นยังไม่สลับซับซ้อนมากนัก ผู้ซื้อจึงมีโอกาสตรวจสอบสินค้าได้ก่อน ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้ซื้อที่จะต้องใช้ความระมัดระวังในการตรวจสอบสินค้าซึ่งหากพบความไม่ปลอดภัยหรืออย่างน้อยที่สุดก็ควรจะพบเห็นได้ ผู้ซื้อก็ต้องรับผิดชอบหั้นนั่นเองหากสินค้านั้นไม่ปลอดภัย ดังนั้น แม้ผู้ซื้อจะมีฐานะเป็นคู่สัญญาก็ไม่อาจเรียกร้องให้ผู้ขายรับผิดชอบได้

ต่อมาเมื่อการผลิตสินค้าเป็นการผลิตในเชิงอุตสาหกรรมที่ต้องผลิตออกขายในจำนวนมากๆ มีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในกระบวนการผลิตทำให้สินค้ามีความสลับซับซ้อนมากขึ้นประชาชนทั่วไป ไม่สามารถตรวจพบเห็นความไม่ปลอดภัยได้โดยง่าย ทั้งระบบการตลาดก็เปลี่ยนไป สินค้าที่ผลิตขึ้นมาจะออกสู่ท้องตลาดโดยผ่านกระบวนการจัดจำหน่ายเป็นทอดๆ มีคนกลางเข้ามาเกี่ยวข้อง ผู้ที่เป็นคู่สัญญากับผู้บริโภคจึงมักจะได้แก่พ่อค้าปลีกซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการขนาดเล็กหรือร้านค้าปลีกย่อยๆ ทั้งผู้บริโภคไม่มีโอกาสตรวจตราระมัดระวังก่อน

การซื้อได้ และเริ่มตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบที่ไม่สามารถทราบภาวะตลาดและความจริงเกี่ยวกับคุณภาพและราคาสินค้าต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง หลักผู้ซื้อต้องระวังจึงไม่สามารถช่วยให้ผู้ซื้อป้องกันตนเองให้พ้นจากความเสียหายในการบริโภคได้ แนวคิดทางกฎหมายของสัญญาซื้อขายจึงเปลี่ยนไปเป็นหลักการให้ “ผู้ขายต้องระวัง” คือ ผู้ขายมีหน้าที่ต้องระวังอย่างวิญญูชนว่า ของที่ขายจะไม่เป็นอันตรายแก่ผู้ซื้อในการนำไปอุปโภคบริโภค ทำให้หลักการฟ้องร้องคดีที่โจทก์หรือผู้เสียหายต้องมีฐานะเป็นคู่สัญญากับจำเลยได้คลี่คลายลง ศาลเริ่มเปลี่ยนแนวคำพิพากษาไปในทางคุ้มครองผู้เสียหายมากขึ้น เช่น ในคดีระหว่าง Thomas กับ Winchester ในปี ค.ศ.1852 โดยจำเลยซึ่งเป็นผู้ขายกลั่นสังเคราะห์แต่ปิดฉลากผิดโดยปิดฉลากขวดสารพิษว่าเป็นกลั่นสังเคราะห์ เมื่อจำเลยขายขวดที่ปิดฉลากผิดให้แก่ผู้ขายยาไปจำหน่ายต่อโจทก์ซื้อจากผู้ขายยาไปใช้แล้วเกิดอาการแพ้อย่างรุนแรง โจทก์ฟ้องให้จำเลยรับผิดชอบ ศาลพิพากษาว่า จำเลยต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่ตนประมาทเลินเล่อก่อให้เกิดอันตรายร้ายแรงต่อชีวิตมนุษย์แม้จำเลยจะไม่มีความสัมพันธ์ทางสัญญาหรือความสัมพันธ์ทางสัญญากับโจทก์ก็ตาม (สุขุม สุภนิศย์, 2549, หน้า 24) โดยสาระสำคัญของคดีระหว่าง Thomas กับ Winchester นี้ปรากฏข้อเท็จจริงว่า จำเลยผู้ผลิตยา ได้บรรจุยาโดยปิดฉลากยาว่าเป็นหัวเชื้อพันธุ์ไม้ดอกสีเหลือง ซึ่งความจริงบรรจุหัวเชื้อของพันธุ์ไม้พิษ ที่ทำอันตรายให้ถึงตายได้ หัวเชื้อดังกล่าวได้ขายต่อให้แก่ร้านขายปลีกและร้านขายปลีกได้ขายต่อให้แก่โจทก์ซึ่งเป็นผู้ใช้หัวเชื้อพันธุ์ไม้ดังกล่าวตามใบสั่งยา ผลปรากฏว่าหัวเชื้อนั้นทำให้เกิดการแพ้และเจ็บป่วยอย่างรุนแรง ศาลได้ตัดสินให้จำเลยต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนบนฐานความประมาทเลินเล่อที่ทำให้มนุษย์ได้รับอันตรายอันใกล้จะถึงต่อโจทก์

ในปี 1916 เกิดคดีระหว่าง Macpherson กับ Buick Motor Co. โดยโจทก์ได้ซื้อรถยนต์ซึ่งบริษัทจำเลยเป็นผู้ผลิตจากพ่อค้าคนกลาง และโจทก์ได้รับบาดเจ็บจากการที่ล้อรถยนต์หักลง ในขณะที่ขับจี้รถยนต์ด้วยความเร็ว 8 ไมล์ต่อชั่วโมง ล้อนั้นจำเลยซื้อมาจากผู้ผลิตที่มีชื่อเสียงในการผลิตล้อและมีพยานหลักฐานว่าความชำรุดบกพร่องของล้อไม่สามารถตรวจสอบพบได้แม้ว่าจะตรวจสอบตามสมควรก็ตาม และจำเลยก็มีได้น้อฉลหรือทราบถึงปัญหาดังกล่าวมาก่อน อีกทั้งรถยนต์ก็ไม่สามารถนับได้ว่าเป็นสินค้าที่เป็นอันตรายโดยสภาพและอันตรายยังคงเกิดขึ้นแม้ว่าจะได้สร้างอย่างระมัดระวังแล้วก็ตาม ศาลโดยเสียงข้างมากจึงพิจารณาให้จำเลยยังคงต้องรับผิดชอบใช้ค่าความเสียหายให้แก่โจทก์

โดยจากคดี Macpherson นี้เอง ทำให้สหรัฐอเมริกาได้ยกเว้นหลักความสัมพันธ์ทางสัญญาในการฟ้องร้องคดีความรับผิดชอบทางละเมิดโดยสิ้นเชิง โดยจำเลยต้องรับผิดชอบหากคาดหมายได้ว่าสินค้าที่ผลิตหรือจำหน่ายอาจก่อความเสียหายต่อโจทก์ หรือบุคคลอื่นๆ ที่อยู่ในสถานะเดียวกับ

โจทก์และได้มีหลักเกณฑ์การคุ้มครองความปลอดภัยของผู้บริโภคในความรับผิดชอบของผู้ผลิตชัดเจนขึ้น ซึ่งได้แก่

1. นำหลักเกี่ยวกับความประมาทเลินเล่อมาใช้กับความรับผิดชอบของผู้ผลิต
2. ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบแม้ว่าผู้ซื้อและผู้ผลิตจะไม่ได้เป็นคู่สัญญากันก็ตาม
3. ผู้ผลิตสินค้าต้องรับผิดชอบแม้ว่าความเสียหายจะเกิดขึ้นจากผู้ผลิตชิ้นส่วน อุปกรณ์ที่มีได้

เกิดจากผู้ผลิตสินค้าโดยตรงก็ตาม (ธนาววัฒน์ สังข์ทอง, 2542, หน้า 22)

แม้ในประเทศสหรัฐอเมริกาจะยกเว้นหลักความสัมพันธ์ทางสัญญา โดยทำให้โจทก์ที่ไม่ใช่คู่สัญญากับผู้ผลิตสามารถฟ้องผู้ผลิตให้รับผิดชอบได้ก็ตาม แต่โจทก์ก็ยังจะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นถึงความประมาทเลินเล่อของผู้ผลิตอยู่นั่นเอง เช่นเดียวกับในประเทศอังกฤษที่ผู้เสียหายก็สามารถฟ้องผู้ผลิตหรือผู้ขายที่ไม่ใช่คู่สัญญาของตนให้รับผิดชอบทางละเมิดได้ โดยไม่อยู่ภายใต้หลักความสัมพันธ์ทางสัญญาเหมือนประเทศสหรัฐอเมริกาแต่ก็ต้องให้โจทก์พิสูจน์ว่าผู้ผลิตหรือผู้ขายประมาทเลินเล่อ เช่น ในคดี Donoghue กับ Stevenson ในปี ค.ศ.1932 โดยในคดีนี้โจทก์ฟ้องบริษัทผลิตเบียร์จิง (Ginger Beer) ว่า เพื่อนของโจทก์ได้ซื้อเบียร์ดังกล่าวมาให้ดื่ม เมื่อดื่มไปส่วนหนึ่งแล้วจึงเทส่วนที่เหลือทิ้งหมดลงในแก้ว ขณะนั้นโจทก์สังเกตมีหยอมน้ำหลุดออกมาจากขวดเบียร์ที่ทึบแสงตกลงมาด้วยทำให้โจทก์ซึ่งดื่มเบียร์ไปส่วนหนึ่งแล้วมีอาการกระเพาะอาหารและลำไส้อักเสบ (Gastro-Enteritis) ตกใจสุดขีด (Nervous Shock) เพราะคลื่นไส้พะอืดพะอมที่เห็นสิ่งแปลกปลอมนั้นในเครื่องดื่มของเธอ

ปัญหากฎหมายเบื้องต้นในคดีนี้ ขึ้นไปสู่ศาลสูงสุด (House of Lords) ว่า ฟ้องของโจทก์เป็นคดีละเมิดจากการประมาทเลินเล่อได้หรือไม่ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า โจทก์และบริษัทผู้ผลิตเบียร์ไม่มีสัญญาต่อกันกรณีนี้ถือว่า ผู้ผลิตเบียร์จิง มีหน้าที่ต่อผู้บริโภคที่จะต้องใช้เวลาระมัดระวังเพื่อมิให้เกิดสารที่เป็นอันตรายในผลิตภัณฑ์ของเขาแล้วผู้ผลิตละเลยหรือบกพร่องในการทำหน้าที่ดังกล่าวจนเป็นผลให้โจทก์ได้รับอันตราย

ศาลสูงสุดวินิจฉัยโดยเสียงข้างมากเห็นว่า โจทก์มีสิทธิฟ้อง และให้ถือว่าผลจากความประมาทเลินเล่อเป็นละเมิดอย่างหนึ่งด้วย (Negligence as a Separate Tort in its Own Right) ตั้งแต่นั้นมา การวินิจฉัยของศาลสูงทำให้โจทก์ดำเนินคดีต่อไป แต่ต่อมาจำเลยถึงแก่กรรมลงก่อน คดีจึงตกลงกันได้นอกศาลโดยโจทก์ได้รับค่าชดเชย 100 ปอนด์ โดยที่ตามข้อเท็จจริงแล้วโจทก์ก็ไม่ได้พิสูจน์ตามข้อกล่าวหาและจนถึงปัจจุบันก็ไม่มีใครรู้ว่าสิ่งแปลกปลอมในเครื่องดื่มของโจทก์เป็นหยอย และหยอยนั้นเป็นเหตุของความเจ็บป่วยโดยตรง หลักกฎหมายที่สรุปได้จากคดีนี้มี 5 ประการคือ

1. ความประมาทเลินเล่อเป็นการละเมิด
2. การฟ้องคดีประมาทเลินเล่อทำได้โดยไม่จำเป็นต้องเป็นคู่สัญญา
3. การฟ้องคดีประมาทเลินเล่อ จะประสบผลสำเร็จถ้า โจทก์พิสูจน์ได้ว่า จำเลยมีหน้าที่ต้องระวัง (A Duty of Care) ต่อโจทก์ และจำเลยละเลยหรือฝ่าฝืนหน้าที่ และเป็นผลให้เกิดความเสียหายโดยตรงต่อโจทก์
4. การเกิดหน้าที่ต้องระวัง อาศัยเทียบเคียงกับหน้าที่ของเพื่อนบ้าน ที่ใช้ความระมัดระวังอย่างวิญญูชนหรือ “หลักเพื่อนบ้านที่ดี”
5. ผู้ผลิตเครื่องดื่ม มีหน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวังต่อผู้บริโภคที่จะไม่ทำให้เกิดอันตรายโดยประมาทที่ปล่อยให้อายุหมดอายุในผลิตภัณฑ์ของตน (วิญญู อึ้งประพันธ์, 2544, หน้า 74 - 75) ซึ่งถือเป็นบรรทัดฐานให้แก่ศาลในคดีต่อๆ มา

ในหลักกฎหมายเรื่องละเมิดที่นำมาใช้กับความบกพร่องหรืออันตรายของสินค้าข้างต้น เป็นการให้ความคุ้มครองผู้บริโภคได้มากขึ้นก็จริง แต่ด้วยข้อจำกัดของการพิสูจน์ถึงความประมาทเลินเล่อของจำเลยในแต่ละคดี ซึ่งต้องอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตสินค้าที่มีความซับซ้อนทางเทคโนโลยีที่ผู้เสียหายไม่อาจเข้าถึงข้อมูลเหล่านั้นได้เลย ทำให้ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าความไม่ปลอดภัยของสินค้าเกิดขึ้นจากความประมาทเลินเล่อของจำเลย ดังนั้น ศาลในหลายประเทศจึงนำหลักการหลักการการพิสูจน์มาแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยการนำหลักกฎหมายที่เรียกว่าการหลักการการพิสูจน์มาอนุมานว่าจำเลยประมาทเลินเล่อและหลักการการพิสูจน์ไปตกที่ฝ่ายจำเลยที่ต้องพิสูจน์ในเชิงปฏิเสธว่าตนไม่ได้ประมาทเลินเล่อ (ศุภฤกษ์ ชลวีระวงศ์, 2550, หน้า 52) โดยหลักการหลักการการพิสูจน์เป็นหลักกฎหมายที่มาจากกฎหมายโรมัน ความมุ่งหมายของการใช้หลักนี้ ก็เพื่อให้การพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีทำได้ง่ายขึ้น เพราะในคดีฟ้องละเมิดโดยประมาทเลินเล่อ ซึ่งโจทก์มีหน้าที่ต้องพิสูจน์ว่าจำเลยประมาทเลินเล่อ นั้น โจทก์ย่อมประสบความยากลำบากในการนำสืบพิสูจน์และในบางคดี ไม่มีทางพิสูจน์ได้เลย เนื่องจากสาเหตุการเกิดเหตุการณ์นั้นอยู่ในความรู้เห็นของจำเลยผู้ก่อเหตุการณ์แต่ผู้เดียว แม้โจทก์ได้พิสูจน์ว่าเหตุการณ์ได้เกิดขึ้นจริงแต่ก็ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร เพื่อแสดงถึงความประมาทเลินเล่อของจำเลย และในเหตุการณ์นั้นมักจะหาพยานบุคคลได้ยาก ตามหลักนี้ถือว่า ถ้าพฤติการณ์ต่างๆ ที่มีอยู่ในขณะเกิดความเสียหายนั้น ไม่มีใครนอกจากผู้ก่อเหตุการณ์เท่านั้นที่จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ และการเกิดเหตุการณ์นั้นก็ไม่มีทางสันนิษฐานเป็นอย่างอื่นได้นอกจากต้องสันนิษฐานว่าเป็นเพราะความประมาทเลินเล่อของจำเลย

อย่างไรก็ดี แม้ว่าศาลจะพยายามขยายขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ผลิตหรือผู้ขายออกไป แต่มาตรการดังกล่าวก็ยังเป็นเพียง “มาตรการในการเยียวยา” (Remedy Measure) แต่มิได้เป็นมาตรการที่จะคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้บริโภคสินค้าที่มีความปลอดภัยที่ไม่เป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของผู้บริโภคประเทศสหรัฐอเมริกา จึงได้มีความคิดที่จะขยายการคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้สินค้าที่มีความปลอดภัยขึ้น โดยจะให้มีการตรากฎหมายขึ้นเพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้บริโภค ที่มีลักษณะเป็นการวางมาตรการป้องกัน (Preventive Measure) ประกอบกับในปี ค.ศ. 1938 ที่มีผู้บริโภคจำนวนมากได้รับความเสียหายจากอาหาร ยา และเครื่องสำอางที่ไม่ได้มาตรฐาน จึงมีการตรากฎหมายขึ้น 1 ฉบับ คือ Food Drugs and Cosmetics Act 1938 ขึ้นอันเป็นการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการผลิตและจำหน่ายอาหาร ยา และเครื่องสำอาง เพื่อให้ความคุ้มครองผู้บริโภคได้รับความปลอดภัยจากการบริโภคสินค้าประเภทนี้ให้มากที่สุด จนถึงปี ค.ศ. 1944 ผู้พิพากษา Traynor ได้แสดงความเห็นว่าหลักความรับผิดชอบเด็ดขาดในคดีละเมิด ควรนำไปปรับใช้กับคดีทั่วไปด้วยเขาระบุไว้ในคำพิพากษาคดี Escola กับ Coca-Cola Bottling Co. ของศาลแคลิฟอร์เนียว่า “ในความเห็นของข้าพเจ้า เดียวนี้ควรจะตระหนักรับรองว่าผู้ผลิตจะต้องรับผิดชอบโดยไม่มีเงื่อนไข (Absolute Liability) เมื่อสินค้าที่เขานำออกจำหน่ายในท้องตลาด โดยรู้ว่าจะถูกใช้โดยปราศจากการตรวจสอบก่อนนั้น พิสูจน์ได้ว่ามีความชำรุดบกพร่องอันเป็นสาเหตุให้เกิดอันตรายแก่มนุษย์ แม้ว่าจะไม่มีความประมาทเลินเล่อก็ตาม แต่ตามนโยบายสาธารณะต้องการกำหนดความรับผิดชอบเช่นนั้น เพื่อผลในการลดอันตรายแก่ชีวิตและสุขภาพ อันแฝงอยู่ในสินค้าที่ชำรุดบกพร่อง ซึ่งนำมาสู่ท้องตลาด บุคคลที่ต้องรับผิดชอบเด็ดขาดมีหลายประเภท เช่น ผู้ขาย ผู้ขายปลีก ผู้แทนจำหน่ายและผู้ผลิต เพราะบุคคลดังกล่าวเป็นตัวจักรสำคัญของระบบตลาด ฉะนั้น บุคคลดังกล่าวจึงต้องร่วมรับผิดชอบในการเสี่ยงภัยทางธุรกิจ ส่วนผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายจากสินค้านั้นไม่ว่าจะเป็นผู้ใช้หรือผู้บริโภคสินค้านั้นหรือไม่ก็ตาม” (วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์, 2544, หน้า 77) และต่อมาในปี ค.ศ. 1960 ได้มีการตรากฎหมาย Federal Hazardous Substance Act 1960 ขึ้น โดยกฎหมายฉบับนี้บัญญัติขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกันการใช้สารเคมีที่ใช้ภายในบ้านไม่ให้ส่งผลกระทบต่อผู้ใช้ แต่การตรากฎหมายในลักษณะที่กำหนดมาตรการป้องกันผู้บริโภคได้รับความปลอดภัยจากสินค้านี้ อยู่ในลักษณะเพียงการกำหนดกฎหมายเพื่อใช้บังคับกับสินค้าประเภทใดประเภทหนึ่ง มิได้มีลักษณะเป็นการกำหนดกฎหมายที่จะสามารถใช้บังคับกับสินค้าที่อาจเป็นอันตรายได้ทุกประเภท (ชนาวัดน์ สังข์ทอง, 2542, หน้า 24)

จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1962 ประธานาธิบดีจอห์น เอฟ. เคนเนดี ได้ประกาศ Consumer's Bill of Rights ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์จะยกระดับการให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคให้สูงขึ้น โดยเคนเนดีได้เสนอต่อรัฐสภาว่าผู้บริโภคควรมีสหสิทธิ์หลักอยู่ 4 ประการ คือ

1. สิทธิที่จะเลือกซื้อสินค้าต่างๆ ในราคาที่เป็นธรรม
2. สิทธิที่จะได้รับข่าวสาร
3. สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการบริโภคสินค้า
4. สิทธิที่จะได้รับการรับรู้จากรัฐบาลในการเรียกร้อง (วิระพล สุวรรณนันท์ และจตุพร

วงศ์ทองสรรค์, 2523, หน้า 18) และ โดยเฉพาะความปลอดภัยในการบริโภคสินค้าที่จะต้องไม่จำกัดประเภทสินค้าที่ผู้บริโภคจะได้รับความคุ้มครอง แต่จะเป็นการที่กฎหมายสามารถให้ความคุ้มครองเป็นไปในลักษณะทั่วไป จนกระทั่งในปี ค.ศ.1963 ได้มีการนำหลักความรับผิดชอบโดยเคร่งครัดมาใช้ในกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัยเป็นครั้งแรกในคดี Greenman กับ Yuba Power Product, Inc. ซึ่งเป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เดินด้วยเครื่องจักรกล ซึ่งแสดงให้เห็นว่าศาลมุ่งหมายที่จะให้ความคุ้มครองผู้บริโภคเป็นสำคัญเนื่องจากเป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นจากทรัพย์สินที่เดินด้วยเครื่องจักรกลที่มีความสลับซับซ้อนของเทคโนโลยีในการผลิตสินค้ามีเพิ่มมากขึ้น การใช้หลักความรับผิดชอบทางสัญญาหรือละเมิดไม่อาจเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายได้อย่างเพียงพอ เพราะข้อจำกัดการพิสูจน์ถึงความเสียหายที่เกิดจากความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของจำเลยในคดีเหล่านี้ และด้วยผลของคำพิพากษาในคดี Greenman กับ Yuba Power Prods., Inc. ทำให้ The American Law Institute นำหลักความรับผิดชอบโดยเคร่งครัดมาบัญญัติรับรองไว้เป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรใน The Restatement Second of Torts 1965 โดยแก้ไขกฎหมายแพ่งลักษณะละเมิด (Restatement of Torts) ซึ่งกำหนดให้ผู้ขายมีความรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดจากผลิตภัณฑ์ โดยไม่กำหนดว่าผู้เสียหายต้องเป็นผู้ซื้อ ทำให้ผู้เสียหายมีโอกาสในการเรียกค่าเสียหายได้มากขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยความผูกพันตามสัญญา โดยหลักเกณฑ์ในมาตรา 402 A ของ The Restatement Second of Torts ที่กำหนดว่า

อนุมาตรา (1) ผู้ขายผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในสภาพบกพร่องอันก่อให้เกิดอันตรายโดยไม่สมควรแก่ร่างกายของผู้ใช้หรือผู้บริโภค หรือทรัพย์สินของเขา ต้องรับผิดชอบต่ออันตรายที่เกิดขึ้นต่อผู้นั้น ถ้า

- ก. ผู้ขายอยู่ในธุรกิจการขายนั้น เช่น เป็นผู้ผลิต
- ข. เป็นที่คาดหมายได้ว่าผลิตภัณฑ์นั้นถึงมือผู้ใช้หรือผู้บริโภค โดยไม่มีการเปลี่ยนสภาพที่สำคัญไปจากเดิมขณะที่ขาย

อนุมาตรา (2) ให้ใช้บทบัญญัติในอนุมาตรา (1) บังคับได้ แม้ว่า

- ก. ผู้ขายจะได้ใช้ความระมัดระวังอย่างที่สุดแล้วในการเตรียมและขายผลิตภัณฑ์ของเขา และ
- ข. ผู้ใช้หรือผู้บริโภคผลิตภัณฑ์นั้น ไม่ได้เป็นผู้ซื้อหรือมีสัญญาใดๆ ที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์นั้นกับผู้ขาย

โดยมาตรา 402 A นี้ กำหนดให้ผู้ขายสินค้าที่อยู่ในสภาพที่ไม่ปลอดภัยในประการที่อาจก่อให้เกิดอันตรายอันไม่สมควรแก่ร่างกายหรือทรัพย์สินของผู้ใช้หรือผู้บริโภค และสินค้าดังกล่าวได้ก่อให้เกิดอันตรายเช่นว่านั้นแก่ผู้ใช้หรือผู้บริโภค ถ้าผู้ขายเป็นผู้ประกอบธุรกิจในการขายสินค้าเช่นนั้น และสินค้าดังกล่าวได้ถึงมือผู้ใช้หรือผู้บริโภคโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพของสินค้าในสาระสำคัญไปจากสภาพที่ขาย ผู้ขายต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายเพื่อความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น แม้ว่าจะได้ใช้ความระมัดระวังในการเตรียมและขายสินค้าแล้ว และผู้ใช้หรือผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายไม่ได้มีนิสัยสัมพันธ์ทางสัญญากับผู้ขาย ตามบทบัญญัตินี้ถือว่าผู้ที่มีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตและจำหน่ายสินค้าจะต้องรับผิดชอบตั้งแต่ผู้ผลิตจนถึงผู้ขายปลีก ซึ่งหลักความรับผิดชอบโดยเคร่งครัดที่ใช้แก่ความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัยภายใต้กฎหมายสหรัฐอเมริกาเรียกว่า Chain of Distribution Liability เพราะบุคคลใดก็ตามที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสินค้าที่ไม่ปลอดภัย จำต้องอยู่ภายใต้หลักความรับผิดชอบนี้ทั้งหมดทุกคนแม้ว่าจะไม่ได้ผลิตหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับสินค้ามากนักเพียงใดก็ตาม (สุภฤกษ์ ชลวีระวงศ์, 2550, หน้า 91)

และมาตรา 402 B ที่กำหนดว่า

ผู้ใดทำธุรกิจขายสังหาริมทรัพย์ โดยมีการโฆษณาประกาศ หรือกระทำการในลักษณะดังกล่าวต่อสาธารณชน โดยแสดงข้อความเกี่ยวกับลักษณะหรือคุณภาพของสินค้าที่ขายผิดไปจากความจริง จะต้องรับผิดชอบต่ออันตรายที่เกิดกับผู้บริโภคสินค้านั้นซึ่งเนื่องจากการหลงเชื่อข้อความในโฆษณานั้น โดยสุจริต แม้ว่าจะไม่มีการหลอกลวง หรือประมาทเลินเล่อ และผู้บริโภคสินค้านั้นไม่ได้เป็นผู้ซื้อหรือมีสัญญาใดๆ ที่เกี่ยวกับสินค้านั้นกับผู้ขาย

จนถึงในปี ค.ศ.1972 จึงได้จัดตั้ง Consumer Product Safety Commission ขึ้นมาเพื่อควบคุมให้สินค้าต่างๆ ให้ปลอดภัยในการใช้สอย และได้มีการจัดทำประมวลกฎหมายพาณิชย์ฉบับเอกรูปที่เรียกว่า The Uniform Commercial Code หรือ U.C.C. ที่พัฒนามาจาก Law of Merchant ของอังกฤษ โดยมีหลักการสำคัญในการกำหนดกฎหมายที่ใช้บังคับแก่การค้ารับประกันตามสัญญาซื้อขาย ซึ่งแบ่งแยกหลักความรับผิดชอบออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทที่ต้องการความสัมพันธ์ทางสัญญา ได้แก่ ความรับผิดชอบตามการค้ารับประกันโดยชัดแจ้ง กับประเภทความรับผิดชอบตามการค้ารับประกันโดยปริยาย โดยความรับผิดชอบตามการค้ารับประกันโดยชัดแจ้ง หมายถึง การยืนยันข้อเท็จจริงหรือคำมั่นสัญญาใดๆ ที่ผู้ขายกระทำต่อผู้ซื้อหรือคำพรรณนาเกี่ยวกับตัวสินค้า ตัวอย่างของสินค้าซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเจรจาต่อรองที่ก่อให้เกิดการค้ารับประกันโดยชัดแจ้งว่า สินค้าจะต้องเป็นไปตามการยืนยันข้อเท็จจริงหรือคำพรรณนาหรือตัวอย่างของสินค้านั้น ส่วนการค้ารับประกันโดยปริยาย หมายถึง การรับประกันคุณลักษณะของสินค้าโดยผลของกฎหมาย กล่าวคือเป็นกรณีที่ผู้ขายไม่ได้ให้การรับประกันโดยชัดแจ้ง แต่กฎหมายถือว่าผู้ขายได้ให้การรับประกันว่า สินค้าที่ขายนั้นไม่มีความชำรุดบกพร่องและ

ปลอดภัยพอสมควรแก่การที่จะนำออกวางจำหน่ายในตลาดและมีความเหมาะสมที่จะใช้ประโยชน์อันมุ่งหมายที่จะใช้ตามปกติของสินค้านั้นๆ หรือเหมาะสมแก่ประโยชน์ที่มุ่งหมายตามสัญญา ซึ่งความรับผิดชอบที่รับประกันโดยปริยายนี้ เป็นความรับผิดชอบที่กำหนดขึ้นโดยกฎหมายที่แม้ผู้บริโภคจะไม่มีนิติสัมพันธ์กันก็อาจใช้สิทธิเรียกร้องได้ แต่อย่างไรก็ดี การรับผิดชอบที่รับประกันโดยปริยายนี้ยังไม่ครอบคลุมถึงค่าความเสียหายอื่นนอกจากความเสียหายที่เกิดแก่ชีวิต ร่างกาย และผู้ขายมีสิทธิตามกฎหมายที่จะยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบดังกล่าว โดยแสดงเจตนาโดยชัดแจ้งไว้ล่วงหน้าได้

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ในระบบกฎหมายของสหรัฐอเมริกาผู้เสียหายจากกรณีการบริโภคสินค้าหรือการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่ปลอดภัย จึงมีสิทธิที่จะฟ้องเรียกค่าเสียหายเป็นคดีแพ่งทั้งทางสัญญาและทางคดีละเมิดได้ แต่จะมีความแตกต่างกันในประเด็นความสามารถในการเป็นโจทก์สิทธิเรียกค่าเสียหาย และอายุความ

โดยในทางปฏิบัติการฟ้องคดีเพื่อเรียกค่าเสียหายในทางละเมิดที่เกิดจากการบริโภคสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ภายใต้กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกามีหลักสำคัญว่า โจทก์ต้องนำสืบให้ชัดเจนว่าสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นเหตุแห่งความเสียหายนั้นมีความชำรุดบกพร่องเมื่อจำหน่ายออกสู่ตลาด และความเสียหายนั้นเกิดขึ้นเกินกว่าการใช้ตามปกติ กับทั้งมีความสัมพันธ์ระหว่างความเสียหายกับความผิดปกติหรือชำรุดบกพร่องของผลิตภัณฑ์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือความผิดปกติในผลิตภัณฑ์เป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์และท้ายสุดโจทก์ต้องพิสูจน์ว่าจำเลยเป็นผู้ผลิต (อนันต์ จันทโรภากร, 2545, หน้า 30) ผู้ขายหรือผู้จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ในขณะที่โจทก์บริโภคสินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้น ดังนั้น หากโจทก์ไม่อาจสืบให้ได้ชัดเจน ทุกประเด็น คดีที่โจทก์ฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนในทางละเมิดก็ต้องถูกยกฟ้อง จึงมองว่าหลักความรับผิดชอบเด็ดขาดหรือหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดเป็นเพียงหลักที่ช่วยทำให้โจทก์ไม่มีภาระการพิสูจน์ในประเด็นประมาทเลินเล่อเท่านั้น

ในปี ค.ศ.1972 นี้เองยังมีการตรา Consumer Product Safety Act of 1972 (CPSA) ขึ้นอีกเพื่อเป็นกฎหมายที่มีลักษณะทั่วไปในการคุ้มครองความปลอดภัยของผู้บริโภคจากการใช้สินค้าโดยความคุ้มครองฉบับนี้จะกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐานความปลอดภัยของสินค้าที่จะบริโภคและมาตรการต่างๆ ในการดำเนินการกับสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไว้อย่างชัดเจนขึ้น

โดยการตรากฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนแก่ผู้บริโภคในการตรวจสอบเปรียบเทียบถึงความปลอดภัยของสินค้าที่จะบริโภค โดยการกำหนดเกณฑ์ความปลอดภัยของสินค้าที่บริโภค
2. พัฒนารูปแบบการกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของสินค้า (Consumer Product Safety Standard)

3. ส่งเสริม คั่นคว้า ตรวจสอบถึงสาเหตุและป้องกันผลเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ว่าจะเกิดกับชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของผู้บริโภค

4. มีมาตรการเรียกคืนสินค้า (Recall) มาใช้บังคับ

ในหลักสำคัญของกฎหมาย Consumer Product Safety Act of 1972 นี้ จะเน้นให้ความสำคัญในเรื่องการให้ความคุ้มครองความปลอดภัยของผู้บริโภคจึงได้มีการกำหนดกฎเกณฑ์ความปลอดภัยของสินค้าที่บริโภค (Consumer Product Safety Rule) ไว้อีกด้วย

โดยในเรื่องกฎเกณฑ์ความปลอดภัยของสินค้าบริโภคตามกฎหมาย Consumer Product Safety Act of 1972 นี้ แบ่งออกได้เป็นสองประเภทได้แก่

1. มาตรฐานความปลอดภัยของสินค้าบริโภค

กฎหมาย Consumer Product Safety Act of 1972 นี้ ได้กำหนดเรื่องการกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของสินค้าไว้ ซึ่งมาตรฐานนี้จะประกอบด้วยหลักเกณฑ์เรื่อง

1.1 ข้อกำหนดเกี่ยวกับลักษณะของสินค้าในเรื่องรูปแบบ ขนาดบรรจุ การออกแบบ โครงสร้าง หรือการบรรจุหีบห่อ เป็นต้น

1.2 ข้อกำหนดให้สินค้าจะต้องมีคำเตือนที่ชัดเจนและเพียงพอเกี่ยวกับวิธีการใช้งาน รวมทั้งข้อควรระวังอันเนื่องมาจากการใช้ (ชนาวัฒน์ สังข์ทอง, 2542 หน้า 101)

โดยที่ข้อกำหนดดังกล่าวนี้จะกำหนดขึ้นเท่าที่มีความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร (Reasonably Necessary) ในการป้องกันหรือลดความเสี่ยงอันจะเกิดขึ้นจากสินค้านั้น อย่างไรก็ตาม มาตรฐานความปลอดภัยสินค้าดังกล่าวเป็นเพียงมาตรการขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดขึ้นเพื่อให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคที่จะบริโภคสินค้าที่มีความปลอดภัย หากว่าผู้ผลิตสินค้านั้นได้กำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของสินค้าของตนไว้สูงกว่าหรือมีประสิทธิภาพกว่ามาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดนี้แล้ว ก็ให้ถือมาตรฐานของผู้ผลิตดังกล่าว เป็นมาตรฐานความปลอดภัยของสินค้าที่ใช้บังคับกับสินค้าของผู้ผลิตนั้น (Voluntary Consumer Product Safety Standards) ซึ่งเป็นความสมัครใจของผู้ผลิตเอง

2. การสั่งห้ามและระงับการจำหน่ายสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Hazardous Product Bans)

เพื่อให้การใช้มาตรฐานความปลอดภัยของสินค้ามีผลอย่างมีประสิทธิภาพในการคุ้มครองความปลอดภัยของผู้บริโภคจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย กฎหมายนี้จึงให้อำนาจการออกประกาศหรือคำสั่งห้ามหรือระงับการจำหน่ายสินค้าที่มีอันตรายในตลาดได้ โดยเงื่อนไขที่ว่าหากตรวจสอบพบว่าสินค้าได้แสดงถึงความเสี่ยงต่อการบาดเจ็บเสียหายต่อร่างกายหรือชีวิตของผู้บริโภค หรือสินค้านั้นไม่เป็นไปตามมาตรฐานความปลอดภัยที่จะป้องกันอันตรายต่อส่วนรวมได้อย่างเพียงพอจากความเสี่ยง จึงให้คณะกรรมการอิสระในการตรวจสอบควบคุมดูแลเรื่องความปลอดภัยของ

สินค้า (Consumer Product Safety Commission) หรือ CPSC จะมีอำนาจในการกำหนดและประกาศหลักเกณฑ์ต่างๆ ในการสั่งห้ามหรือระงับการจำหน่ายสินค้านั้นในตลาดได้โดยคณะกรรมการจะใช้อำนาจดังกล่าวจะต้องประกอบด้วยกรณีที่ตรวจพบว่า

2.1 สินค้าบริโภค (Consumer Product) ที่วางหรือจะวางจำหน่ายในตลาดนั้น อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้บริโภคได้โดยไม่มีเหตุผลสมควร (Unreasonable Risk of Injury)

2.2 ไม่มีมาตรการใดๆ ที่จะคุ้มครองผู้บริโภคไม่ให้ได้รับความเสียหายได้อย่างเพียงพอ

และคณะกรรมการจะประกาศกำหนดกฎเกณฑ์ห้ามจำหน่ายสินค้านั้นเนื่องด้วยเหตุผลที่ว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าอันตรายเพื่อให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภค

โดยประการสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ คือการให้มีคณะกรรมการอิสระในการตรวจสอบควบคุมดูแลเรื่องความปลอดภัยของสินค้า เรียกว่า การตรวจสอบควบคุมดูแลเรื่องความปลอดภัยของสินค้า ซึ่งประกอบด้วย กรรมการจำนวน 5 คน ให้ประธานาธิบดีแต่งตั้งจากบุคคลที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับการขายหรือการผลิตสินค้าบริโภค หรือธุรกิจประเภทอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับสินค้านั้น โดยคำแนะนำและเห็นชอบของวุฒิสภา และมีวาระการดำรงตำแหน่ง 7 ปี สำหรับการถอดถอนบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการในคณะกรรมการตรวจสอบควบคุมดูแลเรื่องความปลอดภัยของสินค้านี้ จะต้องเป็นการถอดถอนในกรณีที่กรรมการผู้นั้นละเลยหรือไม่ปฏิบัติหน้าที่และประพฤติไม่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น โดยจะถอดถอนด้วยเหตุประการอื่นที่มีใช้กรณีดังกล่าวไม่ได้ และการถอดถอนดังกล่าวผู้ซึ่งมีอำนาจถอดถอน ได้แก่ ประธานาธิบดีเท่านั้น ทำให้ได้บุคคลที่มีความเป็นกลาง ส่วนลักษณะต้องห้ามของผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับการขายหรือผลิตสินค้า ไม่ว่าจะเป็นผู้ใดก็ตาม รวมทั้ง ต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสินค้านั้นซึ่งทำให้เห็นว่าการกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งนี้ต้องมีผลประโยชน์อันใดในสินค้านั้นซึ่งทำให้เห็นว่าการกรรมการตรวจสอบควบคุมดูแลเรื่องความปลอดภัยของสินค้า รวมทั้งหน่วยงานอื่นใดทั้งเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐ ที่จะเข้ามามีผลในการตัดสินใจต่างๆ ได้อันจะทำให้เกิดความไม่ชอบธรรมนั้น และสำหรับกรณีของงบประมาณหรือค่าใช้จ่ายต่างๆ ของคณะกรรมการมิได้ถูกกำหนดโดยสำนักงานงบประมาณของประเทศ หากแต่จะเป็นการพิจารณาโดยตรงจากวุฒิสภา โดยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบควบคุมดูแลเรื่องความปลอดภัยของสินค้า ที่เกี่ยวกับเรื่องความปลอดภัยของสินค้าสามารถแบ่งออกได้ 4 ประการสำคัญๆ ได้แก่

1. อำนาจในการประกาศกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของสินค้าบริโภค ซึ่งมาตรฐานความปลอดภัยที่ประกาศขึ้นนี้ ถือว่าเป็นคำสั่งทางปกครองที่ผู้ผลิตต้องถือปฏิบัติโดยให้สินค้าของ

คนที่มิปรากฏอยู่ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานดังกล่าว รวมถึงข้อกำหนดที่จะรับประกันต่อตลาดด้วยว่าสินค้าที่ได้วางจำหน่ายอยู่ในตลาดต้องปลอดภัยจากอันตรายที่จะเกิดขึ้น

2. อำนาจในการสั่งห้ามหรือระงับสินค้าที่เป็นอันตราย (Banned Hazardous Product) ซึ่งตามพระราชบัญญัติ Consumer Product Safety Act of 1972 นี้ ได้กำหนดความหมายของคำว่าสินค้าที่เป็นอันตรายไว้ว่า คือ สินค้าที่วางจำหน่ายในตลาดนั้นอาจก่อให้เกิดหรือเป็นเหตุแห่งความเสี่ยงต่อการบาดเจ็บเสียหายต่อผู้บริโภคโดยไม่สมควร หรือเป็นสินค้าที่มีได้ปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยของสินค้าบริโภค ดังนั้นหากสินค้านั้นได้อยู่ในตลาดแล้วอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของผู้บริโภคได้จึงควรจะถูกห้ามหรือระงับสินค้านั้น ซึ่งโดยวัตถุประสงค์ของการสั่งห้ามหรือระงับสินค้าที่อาจก่อให้เกิดอันตรายดังกล่าว ก็เพื่อที่จะหยุดการแพร่กระจายของสินค้านั้นในตลาด แต่การใช้อำนาจในการสั่งห้ามสินค้าที่เป็นอันตรายนี้ได้จะต้องปรากฏว่าสินค้าบริโภคได้แพร่กระจายหรือกำลังจะได้แพร่กระจายในตลาดและสินค้านั้นได้แสดงถึงความเสี่ยงของการบาดเจ็บโดยไม่มีเหตุสมควรที่มาจากสินค้าบริโภคนั้น

3. อำนาจในการตรวจสอบสินค้าบริโภคที่อาจก่อให้เกิดอันตรายหลังจากสินค้านั้นได้ถูกวางตลาดไปแล้ว ซึ่งอำนาจตามกรณีนี้จะใช้ผ่านกระบวนการร้องขอต่อศาลท้องถิ่น (District Court) เพื่อสั่งให้เจ้าหน้าที่เข้าตรวจยึดสินค้าบริโภคที่จะก่อให้เกิดอันตรายได้ รวมถึงการตรวจสอบ ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้นำเข้าสินค้านั้นได้

4. อำนาจในการสั่งให้มีการเรียกหรือนำสินค้าที่ไม่ปลอดภัยกลับจากผู้บริโภค มาตรการเรียกคืนสินค้าซึ่งตามพระราชบัญญัติ Consumer Product Safety Act of 1972 นี้ ได้กำหนดให้คณะกรรมการตรวจสอบควบคุมดูแลเรื่องความปลอดภัยของสินค้ามีอำนาจที่จะสั่งให้ผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่าย และพ่อค้าปลีกดำเนินการเรียกคืนสินค้า กลับคืนจากผู้บริโภค โดยวิธีการเรียกคืนสินค้าจากผู้บริโภคนี้ ผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่าย พ่อค้าปลีก จะต้องดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

4.1 นำสินค้าที่เป็นอันตรายนั้นกลับไปแก้ไขซ่อมแซมให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ความปลอดภัยหรือแก้ไขซ่อมแซมความชำรุดบกพร่องของสินค้านั้น

4.2 จัดหาสินค้าประเภทหรือชนิดเดียวกัน หรือในลักษณะเดียวกันหรืออุปกรณ์ต่างๆของสินค้านั้นไปทดแทน โดยสินค้าหรืออุปกรณ์ของสินค้านั้นจะต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์ความปลอดภัยหรือไม่มีความชำรุดบกพร่อง

4.3 ชดใช้ราคาที่ซื้อไปของสินค้านั้นให้แก่ผู้บริโภค ซึ่งผู้ผลิตจะใช้วิธีการเรียกคืนนี้ต่อเมื่อเป็นกรณีที่สินค้านั้นอยู่ในความครอบครองของผู้บริโภคมามากกว่า 1 ปีขึ้นไป โดยพิจารณาจากเวลาที่มีการแจ้งต่อสาธารณะหรือในเวลาที่ผู้บริโภคได้รับแจ้งถึงความชำรุดบกพร่องหรือสินค้านั้นไม่เป็นไปตามกฎเกณฑ์ความปลอดภัย

ส่วนในประเทศอังกฤษหลังจากศาลสูงได้มีคำพิพากษาในคดีระหว่าง Donoghue กับ Stevenson แล้ว และเป็นที่มาของการนำหลักกฎหมายเรื่องละเมิดมาใช้กับเรื่องความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยแล้ว ซึ่งเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคได้มากขึ้นก็จริง แต่การพิสูจน์ความผิดของผู้ผลิตเป็นเรื่องยากลำบากที่จะหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์โดยโจทก์ที่เป็นผู้เสียหาย ศาลจึงนำหลักการผลักการพิสูจน์มาใช้ โดยให้จำเลยเป็นผู้พิสูจน์จากข้อสันนิษฐานว่าเป็นผู้ผลิต (กระทำประมาทเลินเล่อ) ไว้ก่อน ถ้าจำเลยพิสูจน์ให้เห็นได้ว่าตนไม่ได้ประมาทก็จะพ้นความรับผิด ถ้าพิสูจน์ไม่ได้ก็ต้องรับผิด หลักการดังกล่าวเป็นการลดภาระของโจทก์ซึ่งอยู่ในฐานะเสียเปรียบ เพราะผลิตภัณฑ์ต่างๆ ในศตวรรษที่ 20 ซึ่งเป็นยุคที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมของโลกนั้น สินค้าต่างๆ ที่ออกสู่ตลาดมีหลากหลาย ซึ่งผู้บริโภคไม่มีความรู้ความเข้าใจในการทำงานของผลิตภัณฑ์ต่างๆ เหล่านั้นได้ การพัฒนาหลักกฎหมายจึงอยู่บนแนวคิดของการคุ้มครองผู้บริโภค เพราะหลักเรื่อง “ผู้ซื้อต้องระวัง” ที่มีอยู่ในกฎหมายเก่า ไม่อาจนำมาใช้ให้เกิดความเป็นธรรมในสภาพการณ์ปัจจุบันได้ ประกอบกับมีการประกอบธุรกิจในรูปแบบของ นิติบุคคลในระดับต่างๆ โดยกระจายการผลิต และการขายต่อกันไปหลายทอด กว่าจะถึงมือผู้บริโภค ทำให้จำเป็นต้องมีบทบัญญัติกฎหมายลายลักษณ์อักษรออกมา ซึ่งประเทศอังกฤษได้ประกาศใช้ The Consumer Protection Act 1987 ที่กำหนดความรับผิดเด็ดขาดของผู้ผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่มีความบกพร่องเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภค โดยไม่จำเป็นต้องให้มีการพิสูจน์ถึงความผิด

หลักการของการรับผิดจากผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ใน The Consumer Protection Act 1987 มีดังนี้ (วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์, 2544, หน้า 76)

1. ความหมายของคำว่าผลิตภัณฑ์ (Product) กฎหมายให้หมายรวมถึงสินค้าต่างๆ รวมตลอดถึงวัตถุดิบ กระแสไฟฟ้า ส่วนประกอบของสินค้า ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เรือ เครื่องบิน และวัสดุก่อสร้าง เป็นต้น แต่ไม่รวมถึงสิ่งก่อสร้างและผลิตผลทางการเกษตรที่ไม่ได้แปรรูป (Primary Agricultural Product)
2. ผู้ผลิต หมายถึง เจ้าของโรงงาน ผู้ประกอบสินค้า (จากชิ้นส่วน) ผู้แปรรูปสินค้า ผู้เป็นเจ้าของยี่ห้อสินค้า ผู้นำเข้า ผู้จำหน่าย ต่อผู้บริโภค
3. ผู้ผลิตจะต้องรับผิดชอบต่อความบกพร่องของสินค้าที่ทำให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภค ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ซื้อสินค้านั้นมาใช้เอง แต่ตามกฎหมายนี้ ไม่รวมถึงความเสียหายที่เกิดจากตัวสินค้าเอง เช่น รถยนต์ที่มีระบบไฟบกพร่อง ทำให้เกิดไฟไหม้รถนั้นทั้งคัน หรือบางส่วน ผู้ผลิตไม่ต้องรับผิดตามกฎหมายนี้ แต่ถ้าไฟที่ไหม้ทำให้ผู้ขับขี่หรือคนโดยสารได้รับอันตราย หรือไฟไหม้ได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินอย่างอื่นด้วยผู้ผลิตต้องรับผิดโดยไม่มีเงื่อนไข (Strict Liability) ต่อความเจ็บป่วยหรือความเสียหายอื่นๆ นั้นตามกฎหมายนี้

4. กฎหมายนี้มีข้อจำกัดที่ไม่ใช้กับผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นก่อนปี 1988 หรือเป็นผลิตภัณฑ์มิได้นำออกขายเพื่อหากำไรเชิงธุรกิจ (Was not Supplied in the Course of Business or not with a View of Profit) ผลิตภัณฑ์ที่ตัดกรรมในบ้าน ที่ขายในงานแสดงสินค้าพื้นเมือง ก็ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายนี้

5. เกี่ยวกับความบกพร่องของผลิตภัณฑ์ ให้พิจารณาจากการปฏิบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ หรือตามมาตรฐานของคณะกรรมการของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป

2. หลักกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของประเทศฝรั่งเศส

ในประมวลกฎหมายว่าด้วยการบริโภคของฝรั่งเศสมีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับความปลอดภัยของสินค้าและบริการไว้ โดยเมื่อผู้ประกอบการวิชาชีพ นำสินค้าหรือบริการออกสู่ตลาดจะต้องมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งได้กำหนดมาตรการต่างๆ ที่บังคับใช้เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายขึ้น และนอกจากนั้นได้กำหนดให้มีคณะกรรมการ ได้แก่ “คณะกรรมการว่าด้วยความปลอดภัยของผู้บริโภค” ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้จะประกอบด้วย ประธานซึ่งได้รับแต่งตั้งโดยอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี สมาชิกของสภาแห่งรัฐและศาลที่มีเขตอำนาจทางปกครองหรือทางแพ่ง บุคคลจากองค์การทางวิชาชีพ หรือสมาคมผู้บริโภคในระดับชาติ และผู้เชี่ยวชาญที่รัฐมนตรีซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริโภค โดยได้รับความเห็นชอบของรัฐมนตรีอื่นที่เกี่ยวข้อง

สำหรับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการชุดนี้ ได้แก่ การให้ความเห็นและเสนอแนะมาตรการต่างๆ อันมีลักษณะเป็นการปรับปรุงการป้องกันความเสี่ยงภัยล่วงหน้าในด้านความปลอดภัยของสินค้าและบริการ ตลอดจนการแก้ไขปรับปรุงมาตรการดังกล่าว รวบรวมและตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับอันตรายของสินค้าหรือบริการ โดยในการรวบรวมหรือตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับอันตรายของสินค้านี้ โดยมีอำนาจจะเรียกให้บุคคลมาชี้แจงหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่คณะกรรมการดำเนินการอยู่ก็ได้ และในการพิจารณาหรือดำเนินการเรื่องใดนั้นก่อนที่คณะกรรมการจะให้ความเห็นหรือสั่งการใดๆ คณะกรรมการจะต้องรับฟังบุคคล ซึ่งมีส่วนได้เสียในเรื่องที่กำลังพิจารณาเสียก่อนเพื่อให้โอกาสบุคคลดังกล่าวเสนอข้อเท็จจริงหรือเหตุผลสนับสนุนในส่วนที่บุคคลนั้นเกี่ยวข้อง รวมทั้งอาจสอบถามความเห็นจากองค์กรหรือหน่วยงานทางวิทยาศาสตร์หรือเทคนิคที่ได้ระบุไว้ตามกฎหมายนี้ได้ หากเห็นว่าเป็นกรณีที่มีความจำเป็น

นอกจากนั้น คณะกรรมการว่าด้วยความปลอดภัยของผู้บริโภคยังมีหน้าที่เกี่ยวกับการคุ้มครองความปลอดภัยของผู้บริโภคที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ก็คือ การให้ความเห็นชอบในการออกกฎฎีกา หรือกฎหมายลำดับรอง สำหรับเรื่องดังต่อไปนี้

1. การกำหนดเงื่อนไขในการผลิต การนำเข้า การส่งออก การเสนอขาย การขาย การจำหน่ายโดยไม่มีค่าตอบแทน การครอบครอง การติดฉลาก การเก็บรักษา การขนย้าย และวิธีการใช้ ซึ่งสินค้าต้องห้ามหรือถูกกำหนดเป็นพิเศษแล้วแต่ความจำเป็นแห่งกรณี

2. การกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการสาธารณสุข (Public Health) และสุขวิทยา (Hygiene) เพื่อใช้บังคับกับบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับการผลิต การแปรรูป การขนส่ง การเก็บในคลังสินค้า การขาย และในกรณีเช่นนี้ให้รวมถึงบุคคลซึ่งเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการบริการด้วย

3. การออกคำสั่งเรียกคืนหรือนำสินค้าออกมาจากตลาด เพื่อดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่อง การชดเชยทั้งหมดหรือบางส่วน การแลกเปลี่ยน และกำหนดหน้าที่เกี่ยวกับการให้ข้อมูลแก่ผู้บริโภค รวมทั้งออกคำสั่งในการทำลายสินค้าในกรณีที่มาตรการอื่นไม่สามารถที่จะยับยั้งอันตรายที่เกิดขึ้นได้

4. การกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับหน้าที่ของผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้จำหน่าย หรือผู้ให้บริการ และกำหนดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการดำเนินการต่างๆ ตามบทบัญญัติว่าด้วยเรื่องความปลอดภัย

โดยที่การคุ้มครองผู้บริโภคในเรื่องความปลอดภัยของสินค้าสามารถกำหนดมาตรการที่ใช้ในการขจัดอันตรายของสินค้าในลักษณะป้องกันไว้ก่อน (Preventive) โดยกำหนดให้เป็นการออกกฎของฝ่ายปกครอง (Regulation) ซึ่งหลักเกณฑ์เกี่ยวกับความปลอดภัยของสินค้าในกฎหมายที่ตราโดยฝ่ายนิติบัญญัติ มักจะถูกกำหนดแต่เฉพาะหลักทั่วไปอย่างกว้างๆ และเฉพาะสาระสำคัญๆ ไว้ในกฎหมาย และถือเป็นหน้าที่ทั่วไปของผู้ผลิตและผู้จำหน่ายที่ต้องดำเนินการเกี่ยวกับความปลอดภัยของสินค้า แต่สำหรับการเข้าแทรกแซงในทางปกครอง ซึ่งฝ่ายนิติบัญญัติมักจะมอบอำนาจให้แก่ฝ่ายบริหารที่จะดำเนินการในเรื่องของการออกกฎต่างๆ ในรายละเอียดเพื่อใช้บังคับให้เหมาะสมในแต่ละกรณีให้เหมาะสมกับสภาพและขนาดของอันตรายที่พิสูจน์พบ โดยวิธีดำเนินการอาจจะเป็นไปได้ในลักษณะวิธีการถาวรหรือวิธีการชั่วคราวก็ได้ โดยเฉพาะหากเกิดกรณีจำเป็นเร่งด่วน หรือเกิดภาวะความเสี่ยงร้ายแรงและฉับพลัน (Serious and Immediate Risk) หรือที่ประมวลกฎหมายการบริโภคของประเทศฝรั่งเศสใช้ว่า “อันตรายร้ายแรงและฉับพลัน” เป็นเครื่องบ่งชี้ว่าให้มีการนำมาตรการต่างๆ มาใช้ โดยได้กำหนดว่า ในกรณีที่มีความเสียหายร้ายแรงและฉับพลันเกิดขึ้น รัฐมนตรี ซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริโภคสามารถออกกฎกระทรวงเพื่อระงับเป็นการชั่วคราวซึ่งการนำเข้า การส่งออก การนำออกสู่ตลาดของสินค้าไม่ว่าจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ก็ตาม และเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการนำสินค้านั้นกลับคืนมาหรือการทำลายสินค้า ในกรณีที่สินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยหรือมีอันตรายแก่ผู้บริโภค โดยกฎกระทรวงดังกล่าวจะมีผลใช้บังคับไม่เกินหนึ่งปี รวมทั้งให้มีอำนาจในการออกคำสั่งกำหนดการกักสินค้า ข้อควรระวังเกี่ยวกับการใช้สินค้า และการเรียกหรือนำสินค้านั้นกลับคืนมาเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง การหาสินค้าทดแทน

ทั้งหมดหรือบางส่วนหรือการแลกเปลี่ยนสินค้า นอกจากนี้ มาตรการที่ฝ่ายปกครองนำมาใช้อาจจะก่อให้เกิดผลกระทบบางประการแก่สัญญาที่มีผลบังคับระหว่างผู้ประกอบการและผู้บริโภค เช่น ทำให้การปฏิบัติราชการหนี้ของคู่สัญญาต้องแตกต่างไปจากข้อกำหนดในสัญญาซึ่งจะทำให้มีปัญหาในเรื่องขนาดของความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการไม่ปฏิบัติตามสัญญา จึงเปิดโอกาสให้คู่สัญญาที่เกี่ยวข้องที่จะกลับมาเรียกร้องต่อฝ่ายปกครองได้ เมื่อการกระทำของฝ่ายปกครองนั้นเป็นเหตุทำให้รัฐต้องรับผิดชอบ หรือเป็นกรณีที่ได้มีการนำมาตรการป้องกันมาใช้โดยที่ไม่มีอันตรายเกิดขึ้นจริงๆ หรืออันตรายที่ปรากฏนั้นไม่ได้สัดส่วนกับมาตรการที่ใช้

นอกจากนี้ประเทศฝรั่งเศสยังได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับอำนาจในการพิจารณาคดี ที่เกี่ยวกับสินค้าที่ไม่ปลอดภัย โดยกำหนดให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ข้อพิพาทเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายการบริโภคนั้น ได้แก่ ศาลยุติธรรม เพราะเป็นการพิจารณาคดีข้อพิพาทระหว่างเอกชนกับเอกชน

3. หลักกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของประเทศออสเตรเลีย

หลักกฎหมายความรับผิดในสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของออสเตรเลียนั้นมีลักษณะเดียวกับประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย Common Law เช่นเดียวกับประเทศอังกฤษ หรือสหรัฐอเมริกา กล่าวคือ สามารถ

3.1 อาศัยหลักความรับผิดทางสัญญาเฉพาะในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นคู่สัญญากับผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย

3.2 อาศัยหลักความรับผิดทางละเมิด (สุขุม สุภนิศย์, 2549, หน้า 32)

อย่างไรก็ตาม ทั้งหลักสัญญาและละเมิดต่างมีจุดบกพร่องในเรื่องของข้อจำกัดสิทธิของผู้เสียหาย ซึ่งต้องมีความสัมพันธ์ทางสัญญา ทำให้ผู้เสียหายที่มีใช้คู่กรณีในสัญญาหมดโอกาสเรียกร้องให้ชดเชยค่าเสียหาย ส่วนในกรณีละเมิดหลักกฎหมาย Common Law ต้องมีความสัมพันธ์ทางข้อเท็จจริงระหว่างคู่กรณีในแง่ที่ผู้ทำละเมิดต้องมีหน้าที่ป้องกันมิให้เกิดความเสียหาย ในแง่ของกฎหมายลายลักษณ์อักษรออสเตรเลียมีกฎหมาย Sales of Goods Act ในมลรัฐต่างๆ ของประเทศออสเตรเลีย ซึ่งกำหนดหน้าที่ความรับผิดของผู้ขายไว้ แม้ไม่มีการตกลงไว้ โดยชัดเจนในกรณีต่างๆ เป็นต้นว่า สินค้าต้องเหมาะสมกับการบริโภค ตามความคาดหมายตามปกติต้องตรงกับคำพรรณนาคุณภาพที่ผู้ขายพรรณนาไว้ หรือต้องตรงกับวัตถุประสงค์อัน ผู้ซื้อได้แสดงโดยชัดแจ้งต่อผู้ขายว่าต้องการซื้อไปเพื่อใช้อย่างไร แต่กฎหมายดังกล่าวยังคงบังคับใช้เฉพาะคู่กรณีในสัญญาซื้อขายเท่านั้น จึงยังคงเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในวงแคบ อีกนัยหนึ่งกฎหมายดังกล่าวไม่มีแนวคิดในการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างแท้จริง จึงเริ่มมีการปรับปรุงกฎหมาย Sales of Goods Act ในมลรัฐต่างๆ

ตัวอย่างเช่น กฎหมาย Consumer Transactions Act (1972) ของรัฐ South Australia, Sale of Goods Amendment Act 1974 ของรัฐ New South Wales, Consumer Affairs and Fair Trading Act 1990 ของรัฐ Northern Territory, Trade Practices Act 1974 ของรัฐบาลกลาง เป็นต้น ซึ่งกฎหมายเหล่านี้ กำหนดข้อห้ามยกเว้นความรับผิดชอบและห้ามกำหนดเงื่อนไขในคำรับประกันในสัญญาซื้อขายที่เกี่ยวกับสินค้าอุปโภคบริโภคไว้ ในบรรดากฎหมายที่ปรับปรุงใหม่ที่กล่าวมาข้างต้น The Trade Practice, Act 1974 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับการบัญญัติการคุ้มครองผู้บริโภคไว้ สืบเนื่องจากแนวคิดที่ว่า การเอาเปรียบผู้บริโภคเป็นการกระทำทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมประการหนึ่งนั่นเอง และได้กำหนดถึงความรับผิดชอบทางแพ่งของผู้ประกอบธุรกิจในกรณีที่มีความบกพร่องในสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ต่อผู้บริโภคที่ไม่ใช่คู่สัญญากับผู้ผลิต ทั้งนี้เนื่องจากไม่ได้ซื้อจากผู้ผลิตโดยตรง ซึ่งกฎหมายฉบับนี้กำหนดไว้ว่าความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของสินค้าเป็นความรับผิดชอบของผู้ผลิตมากกว่าผู้ขายปลีก เนื่องจากระบบการผลิต การแสดงฉลาก การกระจายสินค้าและการส่งเสริมการขายเป็นการกระทำของผู้ผลิตทั้งสิ้น และทั้งนี้ผู้ผลิตอาจหมายรวมถึงผู้นำเข้าได้ด้วย ดังนั้น ผู้เสียหายสามารถฟ้องร้องให้ผู้นำเข้ารับผิดชอบเสมือนเป็นผู้ผลิตได้ และข้อแก้ตัวของผู้ผลิต เพื่อให้พ้นความรับผิดอาจมีได้ในกรณีหากผู้ผลิตสามารถพิสูจน์ได้ว่าผู้บริโภคได้รับทราบเงื่อนไขที่ผู้ผลิตแจ้งให้ทราบแล้วก่อนที่จะซื้อว่าไม่มีการบริการเรื่องซ่อมแซมสินค้าหรือชิ้นส่วนที่ชำรุดบกพร่อง

อย่างไรก็ดี ใน The Trade Practice Act นี้ได้กำหนดมาตรการสำคัญเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคจากการซื้อสินค้าที่ไม่ปลอดภัยคือมาตรการการเรียกคืนสินค้า และให้สิทธิแก่บุคคลใดที่ได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากผลของความชำรุดบกพร่องหรือลักษณะอันตรายของสินค้า หรือด้วยเหตุที่ไม่มีการให้ข้อมูลที่เพียงพอเกี่ยวกับลักษณะอันตรายของสินค้านั้นมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายได้อีกด้วย แต่อย่างไรก็ตาม ประเด็นของความรับผิดในสินค้าอันตรายที่มีอยู่ในออสเตรเลียก็ยังไม่สามารถเอื้อประโยชน์ต่อผู้บริโภคได้อย่างเต็มที่ และยังไม่สอดคล้องกับเทคโนโลยีของการผลิตสินค้าและการตลาดยุคใหม่

ดังนั้น จึงมีความพยายามตรากฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดในผลิตภัณฑ์ที่ทันสมัยสอดคล้องกับสภาพการผลิตและการตลาดยุคใหม่ คณะกรรมการปรับปรุงกฎหมายที่เรียกว่า Australian and Victorian Law Reform Commission Proposed Product Liability Legislation ได้เสนอเหตุผลว่า การกำหนดความรับผิดในผลิตภัณฑ์ควรมีขึ้นเพื่อผลักดันให้ผู้ผลิตและผู้จัดจำหน่ายผลิตสินค้าที่ปลอดภัยเพราะเขาเหล่านั้นอยู่ในฐานะที่ดีที่สุดที่จะรับเอาความเสี่ยงจากผลของความเสียหายที่เกิดขึ้นจากผลิตภัณฑ์ กฎหมายควรมีไว้เพื่อกระจายภาระต้นทุนและกระจายความเสี่ยงของความเสียหาย ดังนั้น ทั้งผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่าย และผู้บริโภคควรจะต้องแบกรับภาระความสูญเสีย

จากผลิตภัณฑ์ ซึ่งภาระต้นทุนในความเสียหายนี้เองควรจัดไว้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนในการผลิตเช่นเดียวกับวัตถุดิบหรือแรงงาน

กรรมการปรับปรุงกฎหมายจึงเสนอว่า ผู้เสียหายจากการบริโภคสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ มีสิทธิได้รับการชดเชยเยียวยาหากสามารถพิสูจน์แต่เพียงว่า

1. มีความเสียหายเกิดขึ้นจริง
2. ความเสียหายเกิดจากสินค้าหรือผลิตภัณฑ์
3. สินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้นผลิตขึ้นเพื่อจำหน่ายให้ผู้บริโภคโดยทั่วไป

ผู้เสียหายไม่ต้องพิสูจน์อย่างใดอีก ซึ่งแตกต่างจากหลักกฎหมายเดิมที่ใช้อยู่ที่กำหนดให้ผู้เสียหายต้องพิสูจน์ว่า สินค้าชิ้นนั้น ไม่ปลอดภัยหรือชำรุดบกพร่องด้วย (อนันต์ จันทร์ โอภากร, 2545, หน้า 37)

ทั้งนี้ ยังมีข้อยกเว้นบางประการที่เสนอไว้โดยคณะกรรมการปรับปรุงกฎหมาย เช่น การยอมรับรู้ถึงความเสี่ยงในการบริโภค การขาดข้อมูลทดสอบพิสูจน์ความเป็นอันตรายในขณะที่การผลิต การผลิตตามมาตรฐานตามกฎหมาย เป็นต้น

ท้ายที่สุดในปี ค.ศ.1992 ประเทศออสเตรเลียก็ได้ยอมรับแนวทางของสหภาพยุโรป คือ 1985 European Community Product Liability Directive โดยได้ปรับปรุงกฎหมาย Trade Practices Legislation Amendment Act 1992 ได้กำหนดให้โจทก์มีภาระการพิสูจน์ว่ามีความชำรุดบกพร่องในผลิตภัณฑ์อันเป็นเหตุแห่งความเสียหาย ผู้ผลิตไม่ต้องเป็นฝ่ายพิสูจน์ว่าผลิตภัณฑ์นั้นไม่ชำรุดบกพร่อง และข้อแก้ตัวของผู้ผลิตเพื่อให้หลุดพ้นความรับผิดชอบก็มีอยู่ถ้าผู้ผลิตสามารถพิสูจน์ได้ว่า

1. ความชำรุดบกพร่องที่กล่าวอ้าง มิได้มีอยู่ในขณะที่สินค้าพ้นจากความควบคุมของผู้ผลิต
2. เหตุแห่งความชำรุดบกพร่องมิได้เกิดจากการผลิต ตามมาตรฐานการผลิต
3. ไม่มีผู้ใดสามารถจะตรวจสอบได้ ถึงความชำรุดบกพร่องโดยใช้ความรู้หรือเทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์ในขณะที่มีการผลิต
4. ผู้ผลิตชิ้นส่วนของผลิตภัณฑ์ ไม่ต้องรับผิดชอบในการผลิตที่ผิดพลาดของผู้ผลิตคนสุดท้ายที่ประกอบเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จ

การฟ้องคดีตามกฎหมายฉบับใหม่นี้มีข้อที่น่าสังเกต คือ ในกรณีที่ผู้เสียหายไม่อาจจะนำสืบให้ทราบได้ว่าใครเป็นผู้ผลิต ผู้เสียหายอาจจะร้องขอให้ผู้จัดจำหน่ายแจ้งชื่อผู้ผลิตภายใน 30 วัน หากยังไม่อาจทราบได้ว่าผู้ผลิตเป็นใคร ผู้เสียหายอาจถือว่าผู้จัดจำหน่ายที่ตนขอให้แจ้งชื่อผู้ผลิตนั้น อยู่ในฐานะเป็นผู้ผลิตได้ นอกจากนี้อายุความฟ้องคดีตามกฎหมายฉบับใหม่นี้จะต้องฟ้องภายใน 3 ปี นับแต่โจทก์รู้หรือควรรู้ถึงความเสียหายและรู้ตัวผู้ผลิต และสิทธิดังกล่าวอาจหมดไปเมื่อพ้นเวลา

10 ปี นับตั้งแต่วันที่ผู้ผลิตส่งสินค้าออกสู่ตลาด ทั้งนี้ กรรมการการค้าตามกฎหมายฉบับนี้มีอำนาจฟ้องคดีเพื่อผู้เสียหาย ถ้ามีคำร้องสู่คณะกรรมการ (อนันต์ จันทร์ โอภากร, 2545, หน้า 39)

4. หลักกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของประเทศเยอรมัน

ในกฎหมายเยอรมันมีการพัฒนาการหลักกฎหมายความรับผิดชอบทางแพ่งของผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสินค้าต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นในชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคลอันเกิดจากสินค้าที่ขาดความปลอดภัยที่ตนผลิตหรือจำหน่ายออกไปมายาวนานพอสมควร ทั้งในแง่กฎหมายที่เป็นบทบัญญัติและแนวคำพิพากษาของศาล โดยทั่วไปความเสียหายที่เกิดจากผลิตภัณฑ์อาจอาศัยหลักกฎหมายสัญญา หรือกฎหมายลักษณะละเมิดก็ได้ โดยก่อนปี ค.ศ.1990 การฟ้องร้องคดีความรับผิดชอบทางแพ่งของผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสินค้าต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นในชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคลอันเกิดจากสินค้าที่ขาดความปลอดภัยที่ตนผลิตหรือจำหน่ายออกไปอาจทำได้สองทางคือการฟ้องตามกฎหมายลักษณะสัญญา และการฟ้องร้องตามกฎหมายลักษณะละเมิด

โดยในเรื่องของสัญญา หลักกฎหมายเรื่องซื้อขายของเยอรมัน กำหนดให้ผู้ขายมีความ รับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของสินค้า และหากมีคำรับประกันคุณภาพสินค้า ผู้ขายก็ต้องรับผิดชอบตามคำรับประกันนั้น ในการที่ต้องคืนราคา หรือชดใช้ให้ผู้ซื้อและให้สิทธิผู้ซื้ออาจบอกเลิกสัญญาได้ หากว่าสินค้านั้นด้อยคุณภาพหรือชำรุดบกพร่องไม่เป็นไปตามคำรับประกัน ในบางกรณีที่มีข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ขายตั้งใจหลอกลวงผู้ซื้อ อาจปรับเข้ากรณีจงใจกระทำละเมิด โดยผู้ซื้อไม่ต้องนำสืบถึงความจงใจ ซึ่งใกล้เคียงกับการนำหลักความรับผิดชอบเด็ดขาดมาใช้ในคดีละเมิด

ในกรณีผิดคำรับประกันสินค้า จึงมีผลทำให้ผู้ซื้อที่มีสิทธิที่จะเลือกฟ้องผู้ขายหรือผู้ผลิตได้ ทั้งในแง่ผิดสัญญาและละเมิด สุดแต่แต่ว่าการฟ้องคดีแบบใดจะให้ประโยชน์แก่ผู้ซื้อมากที่สุด โดยต้องคำนึงถึงอายุความและภาระการพิสูจน์ที่ผู้ซื้อได้เปรียบ ซึ่งตามปกติอายุความในเรื่องสัญญายาวกว่าการฟ้องคดีละเมิด

ในเรื่องของความรับผิดชอบทางละเมิด มีบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันกำหนดว่า การกระทำอันเป็นละเมิดและความรับผิดชอบทางละเมิดไว้ ความเสียหายที่เกิดจากผลิตภัณฑ์ชำรุดบกพร่อง ก็ปรับใช้หลักกฎหมายดังกล่าวด้วย แต่ภาระการพิสูจน์ว่า จำเลยจงใจหรือประมาทเลินเล่อได้มีการเปลี่ยนแปลงในปี ค.ศ.1968 ซึ่งศาลสหพันธรัฐ ได้วินิจฉัยว่าผู้ผลิตเป็นผู้ที่อยู่ในฐานะที่อาจกระทำให้เกิดความเสียหายได้ จึงต้องมีหน้าที่พิสูจน์ว่าเขามีได้กระทำผิดโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อในคดี Hihnerpest (ปิยกูล บุญเพิ่ม, 2524, หน้า 162)

อย่างไรก็ตาม กฎหมายเยอรมันมีหลักผ่อนผัน เพื่อเปิด โอกาสให้จำเลยยกข้ออ้างขึ้น แก่ตัวได้ว่าตนมิได้ประมาทในกรณีที่จำเลยสามารถพิสูจน์ได้ว่า ได้ใช้ความระมัดระวังดีแล้วในการ

ผลิต และความเสียหายยังคงเกิดขึ้นอีกทั้งๆ ที่มีไซ้เป็นเพราะการผิดพลาดในการออกแบบ หรือกรรมวิธีในการผลิตแต่อย่างใด เรียกข้อยกเว้นนี้ว่า “Escapee” หรือ “การหลบหลีก”

ความจริง ในทางประวัติศาสตร์ของการฟ้องร้องเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่งของผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสินค้าต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นในชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคลอันเกิดจากสินค้าที่ขาดความปลอดภัยที่ตนผลิตหรือจำหน่ายออกไป เหตุที่ทำให้หลักความรับผิดชอบทางละเมิดเป็นทางออกที่ดีกว่าหลักในเรื่องสัญญา ก็เพราะว่าศาลเคยพิพากษาในคดีฟ้องร้องเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายวัคซีนที่ใช้ฉีดป้องกันโรคระบาดในไก่ หรือคดีที่รู้จักกันในชื่อ “Chicken Pest Case” ซึ่งข้อเท็จจริงมีว่า โจทก์เป็นเจ้าของฟาร์มเลี้ยงไก่ ได้ตกลงให้จำเลยซึ่งเป็นสัตวแพทย์มาฉีดวัคซีนไก่ของตน วัคซีนที่จำเลยใช้เกิดเป็นพิษเพราะมีสิ่งปนเปื้อน ทำให้ไก่กว่า 4,000 ตัว ของโจทก์ตายทั้งหมด โจทก์จึงฟ้องเรียกค่าเสียหายโดยอาศัยหลักความ รับผิดชอบในสัญญาจากจำเลย ศาลพิพากษาว่า จำเลยไม่ต้องรับผิดชอบเพราะมีไซ้ผู้ผลิตวัคซีน ทำให้เกิดประเด็นข้อกฎหมายตามมาว่า หากผู้ซื้อและผู้ผลิตไม่มีความสัมพันธ์กัน เช่น คดีนี้ผู้ผลิตวัคซีน ไม่มีนิติสัมพันธ์กับผู้ซื้อ ใครจะเป็นผู้ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งคำตอบที่ได้คือการอาศัยหลักกฎหมายความรับผิดชอบทางละเมิด ซึ่งกำหนดหน้าที่ใช้ความระมัดระวัง และข้อสันนิษฐานความผิด (Presumption of Fault) รวมทั้งการวางหลักเกณฑ์ในทางกฎหมายละเมิดที่ศาลใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์การผลิตในปัจจุบันจึงเกิดขึ้น กล่าวคือความรับผิดชอบทางแพ่งของผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสินค้าต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นในชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคลอันเกิดจากสินค้าที่ขาดความปลอดภัยที่ตนผลิตหรือจำหน่ายออกไปอาศัยหลักละเมิด ศาลจะแยกพิจารณาเป็น 3 ประเด็นด้วยกัน ได้แก่ (1) ความชำรุดบกพร่องที่เกิดจากการผลิต (2) การชำรุดบกพร่องเกิดจากการออกแบบ และ (3) การบกพร่องในการให้คำเตือนและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งสามประเด็นนี้ ศาลในคดีละเมิดได้วางแนว คำพิพากษาไว้เป็นบรรทัดฐานพอสมควรในเรื่องความชำรุดบกพร่องที่เกิดจากการผลิต มีข้อยกเว้นในเรื่องไม่มีผู้ใดสามารถป้องกันได้ แม้ใช้ความระมัดระวังเต็มที่แล้ว เรียกว่า การหลบหลีก ส่วนความชำรุดบกพร่องที่เกิดจากการออกแบบก็จะมีปัญหาในเรื่องที่การกำหนดมาตรฐานในเรื่องความระมัดระวังในการออกแบบ ซึ่งเป็นเรื่องยากมาก และไม่สามารถนำสืบพิสูจน์ได้ชัดเจนในศาล จึงปรากฏว่าเกณฑ์นี้มีผู้ใช้ฟ้องร้องคดีกันน้อย แต่เล็งไปใช้เกณฑ์บกพร่องในการเตือนมากกว่า หลักการบกพร่องในการเตือนนั้น ศาลกำหนดว่า การเตือนและหน้าที่ต้องเฝ้าระวังความเสี่ยงภัยในสินค้าใดๆ ขึ้นอยู่กับประเภทและความน่าจะเป็นอันตรายของสินค้านั้นๆ ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายมีหน้าที่ดังกล่าว และอยู่ในฐานะที่จะทำหน้าที่เพราะรู้ข้อมูลและติดตามข้อมูลได้ดีกว่าผู้บริโภค

นอกจากนี้ความรับผิดชอบของผู้เสียหาย หรือที่เรียกว่าผู้เสียหายมีส่วนประมาท เป็นข้อ แก่ตัวของจำเลยผู้ผลิตได้ทำให้ผู้ซื้อหรือผู้บริโภคยังคงมีความเสี่ยงในการฟ้องคดีกรณีความเสียหายเกิดจากผลิตภัณฑ์อยู่ อาจกล่าวได้ว่า ความรับผิดชอบทางแพ่งของผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสินค้าต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นในชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคลอันเกิดจากสินค้าที่ขาดความปลอดภัยที่ตนผลิตหรือจำหน่ายออกไปในเยอรมันยังคงกำหนดให้ผู้เสียหายมีภาระการพิสูจน์ถึงความเสียหายที่เกิดจากผลิตภัณฑ์ โดยผู้ผลิตต้องพิสูจน์หักล้างว่า ไม่มีความผิดปกติเกิดขึ้นเมื่อมีการผลิต ยกเว้นในกรณีของผลิตภัณฑ์ยา ซึ่งมีกฎหมายเฉพาะที่กำหนดหลักความรับผิดชอบไว้ให้ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบโดยผู้เสียหายไม่ต้องสืบถึงเหตุแห่งความเสียหาย ความพยายามที่จะให้มีการนำหลักความรับผิดชอบมาใช้ในคดีละเมิดในศาลเยอรมันยังไม่บรรลุผล และในที่สุด ในปี ค.ศ.1979 มีความพยายามร่วมกันของกลุ่มประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปที่จะจัดทำร่างกฎหมาย EEC Draft Directive on Product Liability แต่ก็ยังคงเป็นแค่ความพยายามอยู่เท่านั้น จนกระทั่งในปี ค.ศ.1985 มีการรับรอง European Community's Directive on the Approximation of Laws, Regulations and Administrative Provisions of the Member States Concerning Liability for Defective Products ทำให้เยอรมันสามารถออกกฎหมายภายในบังคับตาม EEC Directive ดังกล่าว ในปี ค.ศ.1989 และมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มกราคม 1990 ในชื่อ The Product Liability Act 1989 โดยกฎหมายฉบับนี้มีได้ยกเลิกสิทธิของโจทก์ที่จะฟ้องคดีละเมิดตามกฎหมายทั่วไปของเยอรมันแต่ประการใด แต่มีปัญหาในการแปลความพอสมควรเนื่องจากเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามมติสหภาพยุโรปในสหภาพยุโรปเกี่ยวกับการปรับกฎหมายภายในของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปให้สอดคล้องกับแนวทางการคุ้มครองผู้บริโภค

โดยสรุป The Product Liability Act 1990 นี้ เป็นกฎหมายที่ยังคงยืนยันหลักเดิมที่ศาลได้วางแนวไว้ในเรื่องหน้าที่ติดตามเฝ้าระวังความเสี่ยงภัยที่อาจเกิดขึ้นในผลิตภัณฑ์ การกำหนดเพดานค่าเสียหายที่โจทก์สามารถเรียกให้ชดใช้ได้ การยกเว้นไม่รวมสินค้าเกษตรและของเล่นเด็กเข้าไว้ในกฎหมายฉบับนี้ การถือว่าความเสียหายเกิดจากชิ้นส่วนของผลิตภัณฑ์ ถือว่าเป็นความเสียหายเกิดจากตัวผลิตภัณฑ์นั้นหาใช่เกิดแก่ผลิตภัณฑ์นั้นเอง หากชิ้นส่วนนั้นไม่ได้ถูกเปลี่ยนหลังจากการซื้อโดยผู้บริโภคเอง การรับรองสิทธิเรียกค่าเสียหายในการรักษาพยาบาล ค่าสูญเสียความสามารถในการทำงาน แต่ไม่มีบทบัญญัติให้ผู้เสียหายเรียกค่าเสียหายที่มีต่อจิตใจ หรือความเจ็บปวดได้ แต่กำหนดให้ผู้ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นเนื่องจากความชำรุดบกพร่องของสินค้า ได้แก่

1. ผู้ผลิต ซึ่งหมายถึง ผู้ผลิตสินค้าในขั้นสุดท้าย ผู้ผลิตวัตถุดิบและผู้ผลิตชิ้นส่วนของสินค้า

2. ผู้ขายอยู่ในสถานะเหมือนผู้ผลิต ซึ่งหมายถึง ผู้ที่ไม่ใช่บุคคลที่ผลิตตามความเป็นจริง แต่ได้แสดงออกให้เห็นว่า ตนเป็นผู้ผลิตสินค้านั้น โดยใช้ชื่อของตนเป็นเครื่องหมายการค้าหรือเครื่องหมายอื่นใดของตนลงบนสินค้านั้น โดยผู้ที่อยู่ในสถานะเหมือนผู้ผลิตนี้จะต้องรับผิดชอบกับผู้ผลิต

3. ผู้นำเข้าสินค้าชำรุดบกพร่องหรือสินค้าที่มีอันตรายเข้ามาในประชาคมยุโรปแต่ผู้นำเข้าจะรับผิดชอบก็ต่อเมื่อสำนักงานแห่งใหม่ของผู้ผลิตสินค้านั้นไม่ได้อยู่ในประเทศประชาคมยุโรป

4. ผู้จำหน่าย หรือผู้ขาย จะรับผิดชอบก็ต่อเมื่อเป็นกรณีที่ไม่สามารถระบุได้ว่าใครคือผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสินค้านั้น ดังนั้น เพื่อให้ตนพ้นจากความรับผิดชอบผู้จำหน่ายหรือผู้ขายต้องแจ้งให้ผู้เสียหายทราบว่าใครคือผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสินค้านั้น

นอกจากนี้ กฎหมาย The Product Liability ของเยอรมันไม่มีบทบัญญัติให้ผู้เสียหายเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่ไม่ใช่ตัวเงิน เช่น ความเจ็บปวด ทุกข์ทรมานทางจิตใจ หากจะเรียกร้องในส่วนดังกล่าวนี้ก็ต้องฟ้องร้องตามกฎหมายเรื่องละเมิดโดยทั่วไป

5. หลักกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป (European Union: EU)

โดยแต่เดิมการฟ้องร้องคดี Product Liability ของประเทศต่างๆ ในยุโรปก่อนรวมตัวกันเป็นตลาดร่วมยุโรปนั้นสามารถดำเนินการได้ทั้งในการฟ้องให้รับผิดชอบตามสัญญาและให้รับผิดชอบทางละเมิด ในการฟ้องร้องให้รับผิดชอบตามสัญญานั้นต้องอาศัยหลักความสัมพันธ์ของคู่สัญญา ส่วนในการฟ้องร้องให้รับผิดชอบทางละเมิดต้องใช้หลัก Liability Based on Fault คือ ผู้เสียหายจะต้องพิสูจน์ว่าจำเลยได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย ซึ่งในศาลของแต่ละประเทศก็จะมีแนวทางในการตัดสินคดีต่างกันไปในรายละเอียด

ในปี ค.ศ.1970 คณะมนตรีของยุโรป (Council of Europe) ได้แต่งตั้งคณะทำงานขึ้นมาชุดหนึ่งเพื่อจัดทำข้อเสนอในการปฏิรูปกฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์ ต่อมาในปี ค.ศ.1977 คณะทำงานได้เสนอร่างการประชุมเกี่ยวกับความรับผิดในผลิตภัณฑ์ในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ชีวิต (Draft European Convention Product liability in Regard to Personal Injury and Death) หรือที่เรียกกันว่า Strasbourg Convention (อนันต์ จันทโรภากร, 2547, หน้า 50) ซึ่งการทำงานของคณะมนตรีของยุโรปที่จะอยู่บนพื้นฐานของนโยบายของระเบียบข้อบังคับแห่งสหภาพยุโรป โดยคณะทำงานของสหภาพยุโรปได้เสนอร่างกฎหมายเกี่ยวกับ Liability for Defective Product ครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ.1974 และได้ทำการแก้ไขเพิ่มเติมร่างกฎหมายดังกล่าวเมื่อปี ค.ศ.1975 ในที่สุดในปี ค.ศ.1976 ก็ได้มีการเสนอ EC Directive เข้าสู่การพิจารณาของสภายุโรป (European Parliaments) และมีการเจรจาและอภิปรายอยู่หลายปี ระเบียบข้อบังคับของสหภาพยุโรปที่เกี่ยวกับความรับผิดในสินค้า

ที่ไม่ปลอดภัย (EC Directive on the Approximation of the Laws, Regulations and Administrative Provisions of the Member States Concerning Liability for Defective Products) ก็ได้ถูกประกาศใช้เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม ค.ศ.1985 (อนันต์ จันทโรภากร, 2547, หน้า 50 - 51) ต่อมาได้มีอนุสัญญากรุงโรม (The Treaty of Rome) ซึ่งเป็นบทให้อำนาจในการออก European Commercial Council Directive on General Product Safety เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย ของผู้บริโภคอันเป็นข้อกำหนดที่กลุ่มประเทศในยุโรปกำหนดขึ้นโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อตกลงเรื่องตลาดทั่วไประหว่างกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป ซึ่งมีสมาชิกกว่า 27 ประเทศ เช่น เยอรมัน อังกฤษ อิตาลี สเปน เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม เป็นต้น

ทั้งนี้เนื่องจาก Directive on General Product Safety มีสถานะเป็นข้อกำหนดร่วมกันของกลุ่มประเทศยุโรปที่ประสงค์จะให้พึงปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน โดยวัตถุประสงค์สำคัญในเรื่องของการตลาดระหว่างประเทศที่สินค้ามีการเคลื่อนไหวอย่างเสรี การพิจารณาขอบเขตการใช้มาตรการต่างๆ ตาม Directive on General Product Safety นี้ จะต้องมีการกำหนดถึงคำจำกัดความทั่วไปและมาตรฐานสำหรับการตีความในเรื่องของความปลอดภัยของสินค้า เนื่องจากสินค้าที่อยู่ในขอบเขตของ Directive on General Product Safety นี้ได้แก่ สินค้าทั้งหมดทุกประเภทที่นำมาวางตลาดในกลุ่มประเทศยุโรปนี้ ซึ่งความหมายของ “สินค้าบริโภค” ตาม Directive on General Product Safety ได้กำหนดให้หมายความถึงสินค้าบริโภคที่ผู้ประกอบการที่ตั้งใจจัดจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคใช้หรือจะถูกใช้เท่านั้น ซึ่งต้องเป็นเรื่องของการดำเนินธุรกิจ แต่ถ้าเป็นกรณีสินค้ามือสองที่ได้รับการจัดจำหน่ายมาในรูปการค้าของเก่าหรือสินค้าที่ได้รับการซ่อมแซมหรือมีเงื่อนไขในการเพื่อนำกลับมาใช้อีกครั้งก็จะไม่อยู่ในขอบเขตของ Directive นี้

สำหรับในส่วนที่เกี่ยวกับเรื่องสินค้าที่ไม่ปลอดภัยจะปรากฏอยู่ในส่วนหนึ่งของขอบเขตในการเรียกคืนสินค้าตาม Directive นี้มาจากกรณีที่กำหนดไว้ใน Article 3 ว่า “Producers shall be obliged to place only safe products on the market” สินค้าที่ผู้ผลิตประสงค์จะนำมาวางจำหน่ายในตลาดตาม Directive นี้จะต้องเป็นสินค้าที่ปลอดภัย ซึ่งสินค้าปลอดภัยนั้นตาม Directive on General Product Safety นี้ได้กำหนดความหมายไว้ หมายถึงสินค้าที่ซื้อภายใต้เงื่อนไขตามปกติ หรือที่อาจคาดเดาได้ในการใช้หรือระหว่างการใช้นั้น จะไม่แสดงความเสี่ยงหรือมีความเสี่ยงเพียงเล็กน้อยที่จะได้เกิดจากการใช้สินค้าตามสมควร โดยพิจารณาจาก

1. ลักษณะของสินค้านั้นถึง คุณสมบัติ การบรรจุหีบห่อ คำแนะนำ สำหรับการควบคุม และการบำรุงรักษา
2. ประเภทของผู้บริโภคที่จะเกิดความเสี่ยงที่ร้ายแรงเมื่อใช้สินค้านั้น เช่น เด็ก หรือคนชรา เป็นต้น

นอกจากนี้ ได้กำหนดถึงระดับของความปลอดภัยของสินค้าที่จะเป็นองค์ประกอบพื้นฐานสำหรับการพิจารณาว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยหรืออันตราย จึงขึ้นอยู่กับความปลอดภัยของสินค้าที่ผู้บริโภคสามารถยอมรับได้ ผู้ผลิตจะต้องคำนึงถึงลักษณะทั้งหมดทุกประการของสินค้าที่อาจจะมีอิทธิพลต่อความปลอดภัยของสินค้าและการใช้ประโยชน์สินค้านั้นตามลักษณะปกติของการใช้สินค้า หรือในลักษณะที่อาจคาดเดาได้โดยสมควรในการใช้สินค้านั้นตามปกติของผู้บริโภค

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ามาตรการตาม Directive นี้ ที่กำหนดให้ผู้ผลิตจะวางสินค้าในตลาดได้ก็ต่อเมื่อสินค้านั้นจะต้องมีความปลอดภัย อาจเป็นไปได้ที่จะกำหนดให้สินค้านั้นมีความปลอดภัยอย่างเต็มที่หรือสมบูรณ์แบบ ในทางปฏิบัติ จึงจะต้องคำนึงถึงมาตรฐานของสภาพสำคัญต่างๆ ไปของสินค้า โดยไม่คำนึงถึงความสามารถในการจัดหาสินค้าของผู้จัดหาสินค้า หรือพิจารณาถึงการยอมรับของผู้ใช้หรือผู้บริโภคเป็นสำคัญ ซึ่งในกรณีนี้ การดำเนินการของกลุ่มประเทศยุโรปตาม Directive จะเป็นระบบใช้บังคับเฉพาะในกลุ่มประเทศสมาชิก ให้ตรวจสอบว่าสินค้านั้นมีความปลอดภัยเป็นสินค้าที่ได้ผลิตขึ้นตามหลักเกณฑ์ของเฉพาะชนิดของสินค้าหรือเฉพาะหลักเกณฑ์ของแต่ละประเทศ ที่ถูกต้องตามข้อกำหนดเรื่องคุณภาพและความปลอดภัยและได้วางขายในตลาด โดยแนวโน้มของกฎหมายความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ของกลุ่มประเทศสหภาพยุโรปนี้ ในปัจจุบันกำลังมีความพยายามจะกำหนดหลักความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์เพื่อใช้บังคับในสหภาพยุโรป แต่ความพยายามดังกล่าวยังไม่บรรลุผล เนื่องจากประเทศสมาชิกหลายประเทศยังไม่ยอมรับแนวทางที่มีการเสนอไว้ตั้งแต่ปี ค.ศ.1985 ด้วยเหตุผลในเรื่องความแตกต่างในระบบกฎหมาย ประเทศสมาชิกส่วนใหญ่จะพยายามรับเอาแนวทางที่จัดทำขึ้นในปี 1985 ไปใช้เพื่อเพิ่มเติมจากกฎหมายหลักของประเทศเหล่านั้น มากกว่าจะรับไปใช้แทนที่กฎหมายเดิมของตน

โดยวัตถุประสงค์ของแนวทางของกฎหมายดังกล่าวมีขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประเทศต่างๆ ในยุโรปที่ได้รับความเสียหายจากความบกพร่องของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตในกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป และที่นำเข้ามาจำหน่ายในกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป โดยกำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าต้องรับผิดชอบในความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน ซึ่งในส่วนของคำว่า “ผลิตภัณฑ์ที่ปลอดภัย” มีแนวโน้มที่จะให้หมายถึง ผลิตภัณฑ์ซึ่งตามปกติที่คาดหมายได้จากการใช้รวมทั้งระยะเวลามิได้แสดงให้เห็นว่ามีความเสี่ยงภัยใดๆ แม้แต่ความน่าจะเป็นอันตรายเพียงเล็กน้อย เมื่อเทียบกับการใช้ผลิตภัณฑ์นั้น ถือได้ว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ปลอดภัย ยอมรับได้และเป็นไปตามกฎเกณฑ์การป้องกันความปลอดภัยในสุขภาพของบุคคล ทั้งนี้ให้พิจารณาประกอบกับลักษณะเฉพาะของผลิตภัณฑ์ ผลของการใช้กับผลิตภัณฑ์อื่น สภาพของผลิตภัณฑ์และประเภทของผู้บริโภคที่จะต้อง

ใช้ผลิตภัณฑ์นั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริโภคที่เป็นเด็กและการพิจารณาความปลอดภัย ให้ใช้เกณฑ์ต่อไปนี

บทบัญญัติของกฎหมายของประเทศสมาชิก หากไม่มีบทบัญญัติของสหภาพยุโรปครอบคลุมในกรณีนั้น ให้พิจารณาตามกฎหมายเกณฑ์ของประเทศที่มีผลิตภัณฑ์ที่เป็นปัญหานั้นจำหน่ายอยู่หากเกณฑ์สากลที่เกี่ยวข้องกับกรณีนั้น หรือมาตรฐานของสหภาพยุโรป หรือประเทศสมาชิก หากไม่มีกฎหมายของประเทศใดโดยเฉพาะให้ใช้จรรยาบรรณในการประกอบอาชีพเทคโนโลยีที่เป็นอยู่ในขณะนั้น และความคาดหมายโดยชอบของผู้บริโภคในเรื่องความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์

นอกจากนี้ตาม EC Directive ยังกำหนดเหตุแห่งการหยุดยั้งความผิดแก่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. ผู้ผลิตไม่ได้นำสินค้าออกวางจำหน่าย (Put into Circulation)
2. สินค้าไม่ได้มีความไม่ปลอดภัยในเวลาที่ได้นำออกจำหน่าย หรือความไม่ปลอดภัยนั้นเกิดขึ้นภายหลังนำสินค้าออกจำหน่ายแล้ว
3. สินค้านั้นไม่ได้ผลิตขึ้นเพื่อขายหรือจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ (Economic Purpose) หรือไม่ได้ผลิตหรือจำหน่ายในทางธุรกิจการค้าของผู้ผลิต (In the Course of his Business)
4. ความไม่ปลอดภัยของสินค้าที่ก่อให้เกิดความเสียหายนั้นเป็นผลมาจากการปฏิบัติตามกฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับที่ออกโดยองค์กรของรัฐ (Mandatory Regulations)
5. ในเวลานำสินค้าออกจำหน่าย ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังไม่เจริญก้าวหน้าถึงขั้นที่ทำให้ผู้ผลิตสามารถรู้หรือค้นพบความไม่ปลอดภัยของสินค้าได้
6. ในกรณีจำเป็นเป็นผู้ผลิตชิ้นส่วน (Manufacturer of a Component) ผู้ผลิตชิ้นส่วนอาจพิสูจน์ว่า ความไม่ปลอดภัยเกิดจากการออกแบบของสินค้าขั้นสุดท้าย หรือจากการปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ผลิตสินค้าขั้นสุดท้าย (ศุภฤกษ์ ชลวีระวงศ์, 2550, หน้า 66)

ในปัจจุบันประเด็นเรื่องมาตรฐานความปลอดภัยสำหรับสินค้าอุตสาหกรรม โดยเฉพาะของเล่นเด็กกำลังเป็นประเด็นสำคัญที่สหภาพยุโรปกำลังสนใจ โดยคณะกรรมการยุโรปกำลังทำการทบทวนกฎ ระเบียบ ของสหภาพยุโรปที่เกี่ยวกับมาตรฐานความปลอดภัยของสินค้าของเด็กเล่น ซึ่งหากข้อเสนอสำหรับการทบทวนดังกล่าวได้รับความเห็นชอบน่าจะทำให้มาตรฐานความปลอดภัยสำหรับสินค้าอุตสาหกรรมที่จะวางจำหน่ายใน EU ยิ่งเคร่งครัดขึ้น และที่สำคัญคือ ล่าสุด EU กำลังเร่งพัฒนาระบบการตรวจสอบและเฝ้าระวัง (Market Surveillance) สินค้าที่ไม่ได้มาตรฐานของแต่ละประเทศสมาชิกให้มีประสิทธิภาพ และมีความเป็นหนึ่งเดียวโดยเน้นมาตรการที่เข้มงวดขึ้นในการตรวจสอบและเฝ้าระวังสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐานความปลอดภัยจากประเทศที่สามที่ด่านขาเข้าโดยเน้นการปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ศุลกากร

6. หลักกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของประเทศญี่ปุ่น

โดยแต่เดิมประเทศญี่ปุ่นใช้ประมวลกฎหมายแพ่ง กับกรณีความรับผิดทางแพ่งของผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสินค้าต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นในชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคลอันเกิดจากสินค้าที่ขาดความปลอดภัยที่ตนผลิตหรือจำหน่ายออกไป ซึ่งเป็นกฎหมายละเมิด ซึ่งมีหลักความรับผิด คือ โจทก์ต้องสืบถึงความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ขาย หรือผู้ผลิตต้องนำสืบถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล ดังนั้น จึงไม่เป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้บริโภคผู้ได้รับความเสียหายในการฟ้องร้องให้เยียวยาความเสียหายเท่าใดนัก

จนในปี ค.ศ.1994 ประเทศญี่ปุ่นมีกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ออกใช้บังคับ มีเนื้อหาสาระคล้ายกับหลักเกณฑ์ความรับผิดในผลิตภัณฑ์ที่ใช้อยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหายเฉพาะการบริโภคผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ผู้ผลิตมีความรับผิดชอบในความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน อันเกิดขึ้นเนื่องจากความบกพร่องในผลิตภัณฑ์ และเพื่อให้เกิดความมั่นคงในการดำรงชีวิตของประชาชนและเกิดการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

กฎหมายฉบับนี้มีบทกำหนดความหมายของผลิตภัณฑ์ไว้ว่า หมายถึง ทรัพย์สิน ที่เคลื่อนที่ได้ ซึ่งผ่านกระบวนการผลิต หรือประกอบแล้ว ส่วนความผิดปกติหรือบกพร่องของผลิตภัณฑ์ กำหนดให้หมายถึง ผลิตภัณฑ์นั้นขาดความปลอดภัยตามปกติธรรมดาที่ควรจะเป็น โดยพิจารณาถึงธรรมชาติของผลิตภัณฑ์ การคาดหมายตามธรรมดาในการบริโภคผลิตภัณฑ์ สถานการณ์เมื่อผู้ผลิตส่งมอบผลิตภัณฑ์และเหตุการณ์อื่นๆ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์นั้น ๆ

ทั้งนี้ ได้กำหนดความหมายของผู้ผลิตที่ต้องรับผิดไว้ โดยเน้นที่ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ผู้นำเข้าโดยปกติทางการค้า และให้หมายรวมถึง ผู้ซึ่งใช้ชื่อทางการค้า เครื่องหมายการค้า หรือเครื่องหมายอื่นใดบนผลิตภัณฑ์อันมีลักษณะทำให้เข้าใจว่าเป็นผู้ผลิต หรืออาจหมายถึงผู้ซึ่งใช้ชื่อแสดงบนสินค้าหรือผลิตภัณฑ์เพื่อให้เข้าใจว่าเป็นผู้เกี่ยวข้องกับการผลิต ประกอบนำเข้า หรือกรณีอื่นใดที่แท้จริง

กำหนดให้ผู้ที่เป็นผู้ผลิตหรือบุคคลที่อาจหมายถึงผู้ผลิตตามกฎหมายฉบับนี้ต้องรับผิดในความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของผู้ใด ซึ่งความเสียหายดังกล่าวเกิดจากความบกพร่องในผลิตภัณฑ์ที่เขาเป็นผู้ผลิตประกอบนำเข้าหรือใช้ชื่อในนามผู้ผลิตแต่ผู้ผลิตไม่ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดกับผลิตภัณฑ์นั่นเอง

และได้กำหนดข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ผลิต ในกรณีที่ผู้ผลิตพิสูจน์ได้ว่า

1. ในขณะที่ผลิต ขณะวางจำหน่าย ความรู้และเทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์ยังไม่สามารถค้นพบได้ถึงข้อบกพร่องของผลิตภัณฑ์ หรือ

2. ในกรณีที่ผลิตภัณฑ์ถูกใช้เป็นส่วนประกอบ หรือวัตถุดิบของผลิตภัณฑ์อื่นและข้อบกพร่องนั้นเกิดขึ้นเนื่องมาจากข้อกำหนดหรือวิธีการซึ่งกำหนดโดยผู้ผลิตผลิตภัณฑ์อื่นดังกล่าวแล้ว และผู้ผลิตคนแรกมิได้ประมาท หรือเป็นต้นเหตุให้เกิดข้อบกพร่อง

ทั้งนี้กำหนดระยะเวลาใช้สิทธิเรียกร้องของผู้เสียหายไว้ 2 กรณี ได้แก่

1. กำหนด 3 ปี นับแต่เวลาที่ผู้เสียหายรู้ถึงความเสียหายและรู้ตัวผู้ต้องรับผิดชอบหรือ 10 ปี นับแต่มีการส่งมอบผลิตภัณฑ์

2. ระยะเวลาในข้อ 1. อาจคำนวณได้จากเวลา เมื่อความเสียหายเริ่มปรากฏชัดขึ้นในกรณีที่มีความเสียหายเกิดจากวัตถุที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพมนุษย์ หากมีอยู่ในร่างกายหรือสะสมอยู่ในร่างกาย เมื่อปรากฏอาการแห่งความเป็นอันตรายหลังจากระยะเวลาหนึ่งเวลาใด

ในเรื่องของความเสียหายนั้น The Product Liability Act 1994 ได้กำหนดว่า ความเสียหายที่ได้รับการเยียวยาตามความในกฎหมายฉบับนี้คือ ความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคล เว้นแต่ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ซื้อมาจากพร่องเองแต่ก็ไม่ได้กำหนดขอบเขตของค่าสินไหมทดแทนเอาไว้ว่าจำเลยจะต้องรับผิดชอบอย่างน้อยเพียงใด ดังนั้น การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจึงเป็นไปตามกฎหมายแพ่งในเรื่องค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิด

เป็นที่น่าสังเกตว่า กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดแนวทางไว้ชัดเจนมากขึ้น ทั้งในด้านผู้ต้องรับผิดชอบ ข้อยกเว้นความรับผิด แม้จะบัญญัติไว้เพียงไม่กี่มาตรา แต่แสดงให้เห็นว่าเป็นการแก้ปัญหาหลายประการที่กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาเคยประสบมาก่อน ตัวอย่างเช่น การกำหนดผู้ต้องรับผิดชอบ โดยถือว่าผู้ผลิตเป็นตัวอื่นที่ต้องรับผิดชอบ ในกรณีที่มีบุคคลอื่นแสดงตนคู่เคียงเป็นผู้ผลิต บุคคลเหล่านี้ก็ถูกถือเสมือนหนึ่งเป็นผู้ผลิตด้วย ไม่ว่าจะเป็นการแสดงด้วยชื่อทางการค้า หรือเครื่องหมายอื่นใด แต่ไม่ได้กำหนดว่า ผู้ค้าส่ง ผู้ค้าปลีก เป็นผู้ที่ต้องรับผิดชอบในกฎหมายฉบับนี้

อย่างไรก็ดี จากข้อเท็จจริงที่เห็นในปัจจุบันหลังจากที่กฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์มีผลบังคับใช้นั้นมีประเด็นที่เกิดขึ้นคือ

1. ยังไม่ประสบความสำเร็จในการช่วยเหลือเยียวยาความเสียหายให้รวดเร็วและเหมาะสมให้แก่ผู้บริโภคที่เสียหายได้จริง

2. รัฐมิได้เห็นความสำคัญในเรื่องความปลอดภัยของผู้บริโภค ไม่มีกำลังอย่างเพียงพอที่จะสามารถหยุดยั้งบริษัทที่เล็งเห็นแต่ผลประโยชน์ของบริษัทตนเป็นหลัก

ดังนั้น สิ่งที่เป็นพื้นฐานการรับรองความปลอดภัยในผลิตภัณฑ์โดยกำหนดให้ฝ่ายผู้ผลิตมีมาตรการรองรับที่เหมาะสมซึ่งเน้นทางด้านความปลอดภัยในตัวผลิตภัณฑ์เป็นหลักโดยภาครัฐควรจะต้อง

1. เสริมกำลังและเตรียมพร้อมในด้านระบบการชี้แนะและควบคุมดูแลเกี่ยวกับความปลอดภัยของสินค้า

2. นำข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับอุบัติเหตุในผลิตภัณฑ์หรือที่เกี่ยวกับการร้องเรียนในตัวผลิตภัณฑ์ต้องสามารถออกเผยแพร่ในลักษณะที่ชัดเจน ทั้งนี้ เพื่อเป็นพื้นฐานให้กฎหมาย มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้จริง และสามารถป้องกันล่วงหน้ามิให้เกิดหรือการแพร่ขยายความเสียหายอันเนื่องมาจากผลิตภัณฑ์ต่อไป

สำหรับเหตุผลที่กฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ไม่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคมากนักและไม่สามารถกระตุ้นให้ทางฝ่ายผู้ผลิตมีพฤติกรรมในการรับรองด้านความปลอดภัยในตัวผลิตภัณฑ์นั้นได้แก่

1. ความยากในการนำสืบความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลหรือความชำรุดบกพร่องเนื่องจากองค์ประกอบเงื่อนไขของการเก็บรักษาหลักฐานหรือคำสั่งบังคับให้ส่งเอกสารตามหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมีความเข้มงวด ประกอบกับเป็นการยากที่จะให้ผู้บริโภคสามารถค้นหาเอกสารหรือหลักฐานที่สำคัญในการนำสืบเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลหรือความชำรุดบกพร่องอีกทั้งระบบการพิพาทขาดสินก็ยังไม่มีความสมบูรณ์เพียงพอ ดังนั้น ภาระในการนำสืบโดยผู้บริโภคผู้ซึ่งไม่มีความรู้เฉพาะทางจึงมีมากเป็นพิเศษ

2. มิได้กำหนดในเรื่องการเรียกร้องค่าเสียหายในลักษณะที่เป็นการลงโทษและเงินค่าเรียกร้องค่าเสียหายนั้นอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้น จึงไม่มีแรงจูงใจต่อผู้ผลิตในการรับรองด้านความปลอดภัยในตัวผลิตภัณฑ์โดยการใช้จ่ายเงินลงทุนจำนวนมากเพื่อหลีกเลี่ยงในเรื่องการเรียกร้องค่าเสียหาย ซึ่งในประเทศญี่ปุ่นเองก็มีการเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายนี้ต่อไป ซึ่งสำหรับประเด็นที่สมควรได้รับการแก้ไขมีดังนี้

2.1 การเพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยการสันนิษฐานความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลหรือความชำรุดบกพร่องตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ และบทบัญญัติว่าด้วยการเรียกร้องค่าเสียหายในเชิงลงโทษ

2.2 การนำระบบการดำเนินคดีแบบกลุ่ม (Class Action) มาใช้ในกระบวนการพิจารณาความแพ่ง

2.3 แก้ไขและเตรียมความพร้อมในด้านระบบการพิพาทขาดสินเพื่อให้สามารถใช้บริการได้โดยมีค่าใช้จ่ายที่ต่ำและการพิจารณาเลือกผู้ที่จะทำหน้าที่พิจารณาพิพาทขาดสินที่มีความเหมาะสม

2.4 เพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยการประกาศเผยแพร่หลักฐาน ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอุบัติเหตุในผลิตภัณฑ์และข้อมูลข่าวสารในการร้องเรียน โดยบังคับให้ผู้ผลิตมีหน้าที่ในการประกาศเปิดเผยให้กับหน่วยงานภาครัฐที่ดูแลรับผิดชอบ เช่น การแจ้งต่อผู้บริโภคที่ใช้ผลิตภัณฑ์หนึ่งๆ เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารอุบัติเหตุและแนวโน้มของความเสียหาย ซึ่งเกิดขึ้นในผลิตภัณฑ์ดังกล่าว

หลักกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของ ไทย

โดยในปัจจุบันได้มี “พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551” ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2551 ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ในวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2552 เป็นต้นไป พระราชบัญญัติฉบับนี้นับเป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภคจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย โดยมีบทบาทในเชิงเยียวยาผู้เสียหายและบทบาทในเชิงยับยั้งและป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายขึ้นอีกในอนาคต

ทั้งนี้ เนื่องจากสภาพปัญหาที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน คือ การที่ผู้บริโภคซื้อสินค้าต่างๆ มาใช้หรือมารับประทานแล้วก่อให้เกิดอันตรายนั้น ซึ่งเป็นเรื่องที่สามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคนในชีวิตประจำวันทั่วไป เช่น ใช้โทรศัพท์มือถือแล้วแบตเตอรี่ระเบิด ซื้ออาหารรับประทานแล้วเกิดไม่สบาย ใช้เครื่องสำอางแล้วเกิดอันตรายต่อผิวหนัง ซื้ออาหารกระป๋องแล้วพบสิ่งปนเปื้อน ซื้อรถใหม่แต่ใช้ได้ไม่กี่วันเครื่องยนต์เกิดขัดข้อง ฯลฯ ถ้าเกิดกรณีดังกล่าวขึ้นมาปัญหา คือใครจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ และเมื่อรู้ตัวผู้ต้องรับผิดชอบแล้วจะสามารถเรียกร้องค่าเสียหายได้หรือไม่เพียงใด เรื่องเหล่านี้เองคือความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย โดยในประเทศที่พัฒนาแล้วที่เน้นถึงความสำคัญของชีวิต ร่างกาย สุขภาพ ของประชาชนเป็นหลักจะมีกฎหมายในเรื่องนี้เพื่อให้ความคุ้มครองผู้บริโภคไว้โดยเฉพาะ เป็นกฎหมายพิเศษแยกต่างหากจากกฎหมายแพ่งทั่วไป กฎหมายนี้มีความจำเป็นคู่ไปกับความเจริญเติบโตทางการค้า เศรษฐกิจ และการพัฒนาขึ้นของเทคโนโลยีในการผลิตสินค้าต่างๆ เพื่อให้การคุ้มครองผู้บริโภคไม่ให้ถูกผู้ผลิตสินค้าเอาเปรียบแล้วยังส่งผลให้ผู้ผลิตต้องใช้ความระมัดระวังในการผลิตสินค้าให้มีมาตรฐาน มีคุณภาพ เพราะถ้าสินค้าไปก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น ผู้ผลิตจะต้องรับผิดชอบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

สำหรับในประเทศไทยเดิมทีเดียวไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยตรง หากเกิดกรณีที่สินค้าที่ซื้อไปนั้นก่อให้เกิดความเสียหายหรืออันตรายกับผู้บริโภค ผู้เสียหายจะต้องฟ้องร้องคดีในทางแพ่งในฐานะละเมิด เพื่อให้ผู้ที่ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทน โดยผู้เสียหายจะต้องรู้และหาตัวผู้ต้องรับผิดชอบให้ได้เสียก่อน ซึ่งอาจจะเป็นผู้ขาย ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ฯลฯ เพราะหลักกฎหมายเรื่องละเมิด ผู้เสียหายจะต้องพิสูจน์ว่าใครเป็นผู้กระทำละเมิดให้ได้ในเบื้องต้นก่อน และที่ยากยิ่งไปกว่านั้นคือการที่ผู้เสียหายจะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่า ผู้กระทำละเมิดได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายหรืออันตรายต่อผู้เสียหาย หากพิสูจน์ไม่ได้ก็ไม่สามารรถให้ผู้กระทำละเมิดรับผิดชอบในความเสียหายนั้นได้ อีกทั้งในเรื่องของค่าเสียหายนั้นตามหลักกฎหมายเรื่องละเมิดสามารถเรียกร้องได้เท่ากับความเสียหายที่ได้รับจริงเท่านั้น ซึ่งก็เป็นภาระของผู้เสียหายที่ต้องนำสืบพิสูจน์ให้ศาลเห็น หากไม่สามารถพิสูจน์ถึงความเสียหายได้ก็เป็นเรื่องที่ศาลจะใช้ดุลพินิจกำหนดให้ตามที่เห็นสมควร

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น การที่จะใช้หลักกฎหมายเรื่องละเมิดในการฟ้องร้องคดีเกี่ยวกับสินค้าที่ไม่ปลอดภัย จึงเป็นเรื่องที่ทำให้เกิดภาระและความยากลำบากแก่ผู้เสียหาย ซึ่งเป็นประชาชนทั่วไปเป็นอย่างยิ่ง เพราะภาระในการพิสูจน์ต่างๆ ตกอยู่กับผู้เสียหายแทบทั้งสิ้นทั้งที่คดีประเภทนี้ไม่ใช่เรื่องเฉพาะตัวบุคคลที่ได้รับความเสียหายเพราะสินค้าบางอย่างส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้างได้ทั้งมีผู้เสียหายจำนวนมากในเวลาเดียวกัน หรืออาจเกิดความเสียหายขึ้นได้ในอนาคต ดังนั้น จึงได้มีการตรากฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยขึ้นโดยเฉพาะ ซึ่งรายละเอียดจะนำเสนอต่อไป

1. ที่มาและความจำเป็นในการตรากฎหมาย

ด้วยสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้ศึกษาถึงความจำเป็นที่จะต้องมีกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย (Product Liability Law) ขึ้นใช้บังคับภายในประเทศเพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคและเป็นมาตรการป้องกันการผลิต การนำเข้าหรือจำหน่ายสินค้าที่เป็นอันตราย อันเนื่องมาจากการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งทำให้มีการนำเข้าและส่งออกได้ง่ายและโดยที่หน่วยงานของรัฐยังไม่สามารถให้การคุ้มครองผู้บริโภคได้เต็มที่ จำเป็นต้องมีกฎหมายพิเศษที่ผู้บริโภคสามารถใช้สิทธิในการคุ้มครองตนเองได้ง่ายขึ้น

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมจึงได้แต่งตั้งคณะทำงานพิจารณากร่างพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย พ.ศ. ... ขึ้น โดยได้นำหลักการมาจาก EC Directive ของสหภาพยุโรปและได้จัดการประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น สภาอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และองค์กรผู้บริโภค (มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค) และนำความคิดเห็นที่ได้มาปรับปรุงร่างดังกล่าวและเสนอให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคพิจารณาเพื่ดำเนินการเสนอคณะรัฐมนตรี

โดยที่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คณะรัฐมนตรีชุดที่มี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีมติอนุมัติหลักการเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2543 ตามที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา เมื่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาเสร็จแล้ว คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2547 เห็นชอบให้แก้ไขร่างพระราชบัญญัติก่อนส่งสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาเพื่อบรรจุระเบียบวาระ ซึ่งร่างพระราชบัญญัตินี้ได้เสนอสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามลำดับ และค้างการพิจารณาอยู่ในชั้นคณะกรรมการของวุฒิสภา และต่อมาได้มีประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ 3 ให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาสิ้นสุดลงพร้อมกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จึงมีผลให้ร่างพระราชบัญญัติที่ค้างการพิจารณาของวุฒิสภาดังกล่าวต้องตกไปด้วย

ภายหลังเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549 โดยกำหนดให้มีคณะรัฐมนตรีทำหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินและมี สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา คณะรัฐมนตรีชุดที่มี พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2549 มอบหมายให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างๆ รับผิดชอบพิจารณาว่า ร่างพระราชบัญญัติฉบับใดสมควรเสนอ สภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงเฉพาะร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล และมีความสำคัญจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค) ได้ยื่นเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ตามที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 50/2550 วันพุธที่ 12 กันยายน 2550 ได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. ... (คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ) ไว้พิจารณา และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา จำนวน 16 คน ได้มีมติตั้งกรรมการวิสามัญเพิ่มเติมอีก 5 คน รวมเป็น 21 คน คณะกรรมการวิสามัญได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวแล้วเสร็จ เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2550

ได้นำเสนอเข้าสู่ขั้นตอนการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติและมีมติผ่านเป็นกฎหมายและประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2551

2. สารสำคัญของพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551

หลักการและเหตุผล

เนื่องจากสินค้าในปัจจุบันไม่ว่าจะผลิตภายในประเทศหรือนำเข้า มีกระบวนการผลิตที่ใช้ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูงขึ้นเป็นลำดับ การที่ผู้บริโภคจะตรวจพบว่าสินค้าไม่ปลอดภัยกระทำได้น่ายาก เมื่อผู้บริโภคนำสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไปใช้อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สินของผู้บริโภคหรือบุคคลอื่นได้ แต่การฟ้องคดีในปัจจุบันเพื่อเรียกค่าเสียหายมีความยุ่งยาก เนื่องจากภาระในการพิสูจน์ถึงความจงใจหรือประมาทเลินเล่อในการกระทำผิดของผู้ผลิตหรือนำเข้าตกเป็นหน้าที่ของผู้ได้รับความเสียหายตามหลักกฎหมายทั่วไป เพราะยังไม่มีกฎหมายให้ความคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายที่เกิดจากสินค้าโดยมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในความเสียหายของผู้ผลิตหรือผู้เกี่ยวข้องไว้โดยตรง จึงสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยโดยนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดมาใช้ อันจะมีผลให้ผู้เสียหายไม่ต้องพิสูจน์ถึงความไม่ปลอดภัยของสินค้า ตลอดจนได้รับการชดเชยค่าเสียหายที่เป็นธรรม จึงสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยฉบับนี้ขึ้นมา

บทนิยามศัพท์

โดยมาตรา 4 ได้กำหนดบทนิยามศัพท์ที่สำคัญๆ ไว้ดังต่อไปนี้

1. “สินค้า” หมายความว่า สัณหากรรมวัตถุทุกชนิดที่ผลิตหรือนำเข้าเพื่อขาย รวมทั้งผลิตผลเกษตรกรรม และให้หมายความรวมถึงกระแสไฟฟ้า ยกเว้นสินค้าตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
2. “ผลิตผลเกษตรกรรม” หมายความว่า ผลิตผลอันเกิดจากเกษตรกรรมต่างๆ เช่น การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ เลี้ยงไหม เลี้ยงผึ้ง เพาะเห็ด แต่ไม่รวมถึงผลิตผลที่เกิดจากธรรมชาติ
3. “ผลิต” หมายความว่า ทำ ผสม ปปรุง แต่ง ประกอบ ประดิษฐ์ แปรสภาพ เปลี่ยนรูป ดัดแปลง คัดเลือก แบ่งบรรจุ แห่เยือกแข็ง หรือฉายรังสี รวมถึงการกระทำใดๆ ที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน
4. “ผู้เสียหาย” หมายความว่า ผู้ได้รับความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย
5. “ความเสียหาย” หมายความว่า ความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไม่ว่าจะเป็นความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สิน ทั้งนี้ ไม่รวมถึงความเสียหายต่อตัวสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น

6. “ความเสียหายต่อจิตใจ” หมายความว่า ความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมาน ความหวาดกลัว ความวิตกกังวล ความเศร้าโศกเสียใจ ความอับอาย หรือความเสียหายต่อจิตใจอย่างอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน

7. “สินค้าที่ไม่ปลอดภัย” หมายความว่า สินค้าที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ไม่ว่าจะเป็นเพราะเหตุจากการผลิตหรือการออกแบบ หรือไม่ได้กำหนดวิธีใช้ วิธีเก็บรักษา คำเตือนหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสินค้า หรือกำหนดไว้แต่ไม่ถูกต้องหรือไม่ชัดเจนตามสมควร ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงสภาพของสินค้า รวมถึงลักษณะการใช้งานและการเก็บรักษาตามปกติธรรมดาของสินค้าอันพึงคาดหมายได้

8. “ขาย” หมายความว่า จำหน่าย จ่าย แจก หรือแลกเปลี่ยนเพื่อประโยชน์ทางการค้าและให้หมายความรวมถึงให้เช่า ให้เช่าซื้อ จัดหา ตลอดจนเสนอ ชักชวน หรือนำออกแสดง เพื่อการค้าดังกล่าว

9. “นำเข้า” หมายความว่า นำหรือส่งสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขาย

10. “ผู้ประกอบการ” หมายความว่า

10.1 ผู้ผลิต หรือผู้ว่าจ้างให้ผลิต

10.2 ผู้นำเข้า

10.3 ผู้ขายสินค้าที่ไม่สามารถระบุตัวผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิต หรือผู้นำเข้าได้

10.4 ผู้ซึ่งใช้ชื่อ ชื่อทางการค้า เครื่องหมายการค้า เครื่องหมาย ข้อความ หรือแสดง

ด้วยวิธีใดๆ อันมีลักษณะที่จะทำให้เกิดความเข้าใจได้ว่าเป็นผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิต หรือผู้นำเข้า

จากบทนิยามข้างต้นถือเป็นการกำหนดหลักการสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ คือ เป็นการให้ความคุ้มครองผู้เสียหายจากการบริโภคสินค้าที่เป็นสิ่งอันตรายทุกชนิดที่ผลิตหรือนำเข้าเพื่อขาย รวมทั้งผลิตผลเกษตรกรรมและกระแสไฟฟ้า ยกเว้นสินค้าตามที่กำหนดในกฎกระทรวงและความเสียหายที่จะได้รับความคุ้มครอง ได้แก่ ความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจหรือทรัพย์สิน แต่ไม่รวมถึงความเสียหายต่อตัวสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั่นเอง

ในส่วนของบทนิยามนี้มีข้อนำพิจารณาในส่วนของคำ 4 คำที่มีความสำคัญได้แก่ คำว่า “สินค้า” “สินค้าที่ไม่ปลอดภัย” “ความเสียหาย” และ “ความเสียหายต่อจิตใจ” กล่าวคือ

1. คำว่า “สินค้า” เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้มุ่งที่จะให้ความคุ้มครองผู้บริโภคเป็นสิ่งสำคัญ จึงกำหนดบทนิยาม คำว่า “สินค้า” ไว้ก่อนข้างครอบคลุม โดยเฉพาะการนำเอาผลิตผลเกษตรกรรมมารวมไว้ด้วยซึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับผลิตผลทางการเกษตรนี้ ในกฎหมายของต่างประเทศยังมีบทกำหนดที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ แต่เดิมในสหภาพยุโรป (ตาม Ec – Directive - 1985 แห่งสหภาพยุโรป) มิได้กำหนดให้คำว่า “สินค้า” หมายความรวมถึงผลิตผลวัตถุทางการเกษตรกรรม

แต่กำหนดให้เป็นสิทธิของประเทศภาคีที่จะกำหนดเป็นการยกเว้นในกฎหมายภายในของตน) ดังนั้น ในประเทศฝรั่งเศสจึงได้กำหนดให้คำว่า “สินค้า” หมายความรวมถึง ผลผลิตวัตถุบิทางการเกษตรด้วย ในขณะที่กฎหมายของประเทศเยอรมันและประเทศอังกฤษ คำว่า “สินค้า” มิได้ หมายความรวมถึงผลผลิตวัตถุบิทางการเกษตร ต่อมาในปี ค.ศ.1999 ภายหลังจากวิกฤติโรควัวบ้าที่ ระบาดในประเทศแถบยุโรป ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม Ec-Directive - 1985 ลงวันที่ 10 พฤษภาคม ค.ศ.1999 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมให้คำว่า “สินค้า” หมายความรวมถึง ผลผลิตวัตถุบิทางการเกษตรด้วย

ดังนั้น สินค้าตามพระราชบัญญัตินี้จะเป็นสินค้าใดๆ ก็ได้ทุกชนิด แต่ต้องเป็น สัตว์หรือพืชเท่านั้นที่มีการผลิตหรือมีการนำเข้ามาเพื่อขาย ตลอดจนผลิตผลทางเกษตรกรรม และ ยังรวมถึงกระแสไฟฟ้าด้วย แต่อย่างไรก็ดี กฎหมายยังเปิดช่องให้สามารถออกกฎกระทรวงกำหนด สินค้าใดที่ไม่ได้อยู่ในความคุ้มครองตามกฎหมายนี้ได้

2. คำว่า “สินค้าที่ไม่ปลอดภัย”

“สินค้าที่ไม่ปลอดภัย” หมายความว่า สินค้าที่ก่อหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ ไม่ว่าจะ เป็นเพราะเหตุจากความบกพร่องในการผลิตหรือการออกแบบ หรือไม่ได้กำหนดวิธีใช้ วิธี เก็บรักษา คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า หรือกำหนดไว้แต่ไม่ถูกต้องหรือไม่ชัดเจนตามสมควร ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงสภาพของสินค้า รวมทั้งลักษณะการใช้งานและการเก็บรักษาตามปกติธรรมดา ของสินค้าอันพึงคาดหมายได้

ในบทนิยามของคำว่า “สินค้าที่ไม่ปลอดภัย” ข้างต้น เห็นว่าเป็นการบัญญัติกฎหมายเพื่อ อธิบายความให้เกิดความชัดเจนในการตีความและบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้ผู้ใช้กฎหมายเกิด ความสับสนกับคำว่า “สินค้าที่ชำรุดบกพร่อง” ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและ พาณิชย์ ทั้งยังเป็นการสอดคล้องกับหลักกฎหมายของต่างประเทศ ทั้งนี้แม้ว่าจะไม่ได้กำหนดบท นิยามของคำว่า “สินค้าที่ไม่ปลอดภัย” ไว้เป็นการเฉพาะ แต่ก็ได้มีการวางหลักการที่เป็นการกำหนด ลักษณะที่ถือว่าเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไว้บ้าง กล่าวคือ เมื่อสินค้ามิได้ให้ความปลอดภัยซึ่งบุคคล คาดหวังได้ตามสมควร เมื่อพิจารณาถึงพฤติการณ์ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะหรือรูปแบบของ สินค้าประโยชน์ที่คาดหวังว่าจะได้รับจากสินค้านั้นตามสมควร และช่วงเวลาที่นำสินค้านั้นออกวาง จำหน่าย อย่างไรก็ตาม จะไม่ถือว่าสินค้าไม่มีความปลอดภัยเพียงเพราะเหตุว่ามีสินค้าที่มี ประสิทธิภาพมากกว่าได้นำออกวางจำหน่ายภายหลังสินค้านั้น นอกจากนี้ สินค้าที่ไม่ปลอดภัยยัง หมายความรวมถึงกรณีที่ผู้ผลิตมิได้ให้ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับตัวสินค้านั้น หรือมิได้แจ้งเตือนเกี่ยวกับ อันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ซึ่งสินค้านั้น หรือการให้ข้อมูลหรือการแจ้งเตือนที่ไม่ เพียงพอ

ดังนั้น สรุปได้ว่า สินค้าที่ไม่ปลอดภัยตามพระราชบัญญัตินี้ หมายความว่า สินค้าที่ก่อให้เกิดความเสียหาย คือ กรณีความเสียหายเกิดขึ้นแล้ว หรือสินค้าที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ คือ กรณีความเสียหายยังไม่เกิดแต่อาจจะเกิดขึ้นได้หากบริโภคหรือใช้สินค้านั้น โดยไม่ว่าจะเป็นเพราะเหตุจากการบกพร่องในการผลิตหรือการออกแบบ หรือไม่ได้กำหนดวิธีใช้ วิธีเก็บรักษา คำเตือน ข้อมูลสินค้า หรือกำหนดไว้แต่ไม่ถูกต้องชัดเจนตามสมควร ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงสภาพของสินค้า รวมทั้งลักษณะการใช้งานและการเก็บรักษาตามปกติธรรมดาของสินค้าอันพึงคาดหมายได้

3. คำว่า “ความเสียหาย”

“ความเสียหาย” หมายความว่า ความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไม่ว่าจะเป็นความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สิน ทั้งนี้ไม่รวมถึง ความเสียหายต่อตัวสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น

ในบทนิยามคำว่า “ความเสียหาย” นี้ ทำให้เกิดความชัดเจนในการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งครอบคลุมถึงความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ ตลอดจนทรัพย์สิน ซึ่งเห็นได้ว่าเป็นการมุ่งให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายได้อย่างครอบคลุม และเป็นผลดียิ่งโดยเฉพาะความเสียหายแก่จิตใจ อันเป็นค่าเสียหายหนึ่งที่ไม่ใช่ตัวเงิน อันเป็นการสอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมายต่างประเทศ กล่าวคือ ความเสียหายที่ได้รับความคุ้มครองที่กำหนดใน Ec - Directive-1985 แห่งสหภาพยุโรป ได้แก่ ความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน ทั้งนี้ ในส่วนของทรัพย์สินนั้น จะต้องเป็นทรัพย์สินที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการใช้สอยส่วนตัวของบุคคลและผู้ได้รับความเสียหายได้ใช้ทรัพย์สินนั้นเพื่อการใช้สอยส่วนตัว และเฉพาะแต่มูลค่าทรัพย์สินในส่วนที่มีจำนวนเกินกว่า 500 Ecus (หน่วยเงินตรากลางของประเทศกลุ่มสหภาพยุโรป) ขึ้นไป อย่างไรก็ตาม ความเสียหายต่อทรัพย์สินไม่รวมถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตัวสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น

กฎหมายของประเทศฝรั่งเศส ประเทศเยอรมัน ประเทศอังกฤษ และประเทศญี่ปุ่น ต่างก็บัญญัติหลักการไว้ในทำนองเดียวกัน อย่างไรก็ตาม กฎหมายของประเทศเยอรมันและประเทศอังกฤษได้กำหนดมูลค่าขั้นต่ำของความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินที่จะได้รับความคุ้มครองไว้ด้วย ในขณะที่กฎหมายของประเทศฝรั่งเศสและประเทศญี่ปุ่นไม่มีข้อกำหนดในเรื่องนี้

4. คำว่า “ความเสียหายต่อจิตใจ”

“ความเสียหายต่อจิตใจ” หมายความว่า ความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมาน ความหวาดกลัว ความวิตกกังวล ความเศร้า โศกเสียใจ ความอับอายหรือความเสียหายต่อจิตใจอย่างอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน

ในบทนิยามของความเสียหายต่อจิตใจนี้จะเห็นได้ว่า เป็นเรื่องของความเสียหายที่ไม่มีตัวตน แต่ที่กฎหมายให้ความคุ้มครองอย่างชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางให้ศาลในการใช้ดุลพินิจในการ

กำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายดังกล่าว ซึ่งเห็นได้ว่า จะเป็นการให้ความคุ้มครองและเยียวยาความเสียหายได้ดีกว่าและชัดเจนกว่าหลักเกณฑ์ ทางกฎหมายแห่งเรื่องละเมิดเพราะในเรื่องละเมิดนั้นในกรณีที่ทำให้บุคคลเสียหายต่อร่างกายหรืออนามัย ผู้เสียหายจะเรียกร้องเอา ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินด้วยก็ได้ แต่ในทางปฏิบัติ ศาลคดีแพ่งไม่เคยพิพากษาให้ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจตามคำขอของผู้เสียหายแต่อย่างใด โดยกล่าวอ้างว่าไม่มีกฎหมายให้อำนาจเรียกค่าเสียหายดังกล่าวไว้ เป็นผลให้ไม่สามารถเยียวยาความเสียหายได้อย่างเต็มที่หรือตามความเป็นจริง

ตามพระราชบัญญัตินี้เป็นการเปิดช่องให้เรียกค่าเสียหายเพิ่มเติมเป็นพิเศษได้อีก ซึ่งค่าเสียหายพิเศษนี้ก็คือ ค่าเสียหายต่อจิตใจ โดยหากผู้เสียหายที่ได้รับอันตรายต่อร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัย และตัวผู้เสียหายถึงแก่ความตาย สามี ภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของบุคคลนั้น มีสิทธิที่จะได้รับค่าเสียหายต่อจิตใจเพื่อทดแทนความเสียหายในการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักโดยให้อำนาจศาลเป็นผู้กำหนดให้

โดยสอดคล้องกับหลักกฎหมายของต่างประเทศที่ว่า ในส่วนที่เกี่ยวกับความเสียหายที่ไม่มีตัวตน (Non-Material Damages) Ec-Directive-1985 แห่งสหภาพยุโรปมิได้กำหนดบทบัญญัติในเรื่องนี้ไว้เป็นการเฉพาะ และกำหนดให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายภายในของประเทศภาคีที่ประเทศภาคีมีสิทธิที่จะกำหนดให้ความเสียหายที่ไม่มีตัวตน โดยเฉพาะความเสียหายต่อจิตใจ ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายภายในของตนได้ ซึ่งแนวคำพิพากษาของศาลนั้น ประเทศฝรั่งเศสยอมให้ผู้ได้รับความเสียหายเรียกค่าเสียหายทางจิตใจได้ แต่กฎหมายของประเทศอังกฤษและประเทศญี่ปุ่นจะกำหนดเงื่อนไขว่าให้เรียกได้เมื่อมีความเสียหายทางร่างกายเกิดขึ้นแก่ผู้รับได้รับความเสียหายด้วย ในขณะที่กฎหมายของประเทศเยอรมันกำหนดให้เป็นไปตามบทบัญญัติเรื่องละเมิดสำหรับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา การกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจเป็นไปตามหลักกฎหมาย 2 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง หลักเรื่อง Impact Rule คือ ต้องมีความเสียหายทางร่างกายเกิดขึ้นด้วยหรือปรากฏหลักฐานแจ้งชัดว่าผู้ผลิตตั้งใจหรือประมาทเลินเล่อ ถ้าเกิดความเสียหายต่อจิตใจแต่เพียงอย่างเดียวโดยไม่มี ความบาดเจ็บของร่างกายเกิดขึ้น บุคคลนั้นไม่อาจเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนต่อจิตใจได้ และประการที่สอง หลัก Zone of Danger Rule กล่าวคือ ผู้ได้รับความเสียหายต้องพิสูจน์ว่าตนอยู่ในบริเวณที่อาจได้รับอันตรายต่อร่างกายจากการกระทำโดยประมาทของผู้กระทำละเมิด และมีความเสี่ยงอย่างมากที่จะได้รับอันตรายนั้น ผู้ได้รับความเสียหายนั้นจึงจะสามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนต่อจิตใจได้ (สมศักดิ์ นวตระกูลพิสุทธิ์, 2546, หน้า 696)

ความรับผิดชอบร่วมกันของผู้ประกอบการ ตามมาตรา 5

โดยหลักการแล้ว ผู้ประกอบการที่ต้องรับผิดชอบตามพระราชบัญญัตินี้คือ ผู้ผลิตสินค้าเพราะเป็นผู้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวสินค้า กระบวนการผลิตแต่เพียงผู้เดียว แต่อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีเช่น สินค้าถูกผลิตในต่างประเทศ หรือไม่สามารถหาตัวผู้ผลิตที่แท้จริงได้ ดังนั้น กฎหมายจึงกำหนดให้ขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ประกอบการกว้างขวางมากขึ้น ไม่ใช่มุ่งแต่ตัวผู้ผลิตสินค้าเท่านั้น แต่กำหนดให้ผู้ประกอบการทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

ในอันเป็นการคุ้มครองผู้เสียหายให้ได้รับการชดเชยเยียวยาจากผู้ประกอบการทุกคนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหมายความรวมถึงผู้ว่าจ้างให้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขายสินค้าที่ไม่สามารถระบุตัวผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิต หรือผู้นำเข้าได้ ผู้ซึ่งใช้ชื่อ ชื่อทางการค้า เครื่องหมายการค้า เครื่องหมาย ข้อความ หรือแสดงด้วยวิธีใดๆ อันมีลักษณะที่จะทำให้เกิดความเข้าใจได้ว่าเป็นผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิตหรือผู้นำเข้า

มีข้อสังเกตว่าสอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมายต่างประเทศ เช่น Ec-Directive-1985 แห่งสหภาพยุโรปที่กำหนดว่าในกรณีที่มีบุคคลหลายคนต้องรับผิดชอบในความเสียหายเดียวกัน ให้บุคคลต่างๆ ดังกล่าวมีความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งกฎหมายของประเทศฝรั่งเศส ประเทศเยอรมัน และประเทศอังกฤษต่างก็บัญญัติหลักการไว้ในทำนองเดียวกัน ในขณะที่กฎหมายของประเทศญี่ปุ่นไม่มีข้อกำหนดในเรื่องนี้

โดยบทบัญญัติเรื่องความรับผิดชอบของผู้ประกอบการตามมาตรา 5 นี้ ถือเป็นหัวใจสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ กล่าวคือ เป็นการกำหนดให้ใช้หลักความรับผิดชอบโดยเคร่งครัดแก่ผู้ที่ต้องรับผิดชอบทุกคน ซึ่งหมายถึง “ผู้ประกอบการ” โดย “ผู้ประกอบการ” ในที่นี้สามารถพิจารณาได้จากบทนิยามศัพท์ตามมาตรา 4 ที่ได้กำหนดความหมายไว้อย่างกว้างขวาง ได้แก่

1. ผู้ผลิต หรือผู้ว่าจ้างให้ผลิต

“ผู้ผลิต” หมายถึง ผู้ผลิตสินค้าขั้นสุดท้าย ผู้ผลิตวัตถุดิบ ผู้ผลิตชิ้นส่วนของสินค้าและยังกำหนดให้ “ผู้ว่าจ้างให้ผลิต” ต้องรับผิดชอบด้วย ทั้งนี้เนื่องจากในทางปฏิบัติกรณีที่มีการว่าจ้างให้ผลิตสินค้า ผู้ว่าจ้างย่อมรู้ส่วนประกอบ กรรมวิธีผลิตดีกว่าผู้ทำการผลิต ดังนั้น เมื่อกฎหมายกำหนดให้ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบเพราะอยู่ในฐานะที่รู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการผลิตสินค้า ก็สมควรที่จะต้องกำหนดให้ผู้ว่าจ้างให้ผลิต ซึ่งก็อยู่ในฐานะที่รู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการผลิตสินค้าดีเช่นกันให้รับผิดชอบด้วย

2. ผู้นำเข้า

การกำหนดให้ “ผู้นำเข้า” ต้องรับผิดชอบเนื่องมาจากกรณีและผู้เสียหายได้รับความเสียหายจากสินค้าที่มีผู้นำเข้าจากต่างประเทศมาจำหน่ายจะได้ไม่ต้องดำเนินการฟ้องร้องเอาจากผู้ผลิตสินค้าที่อยู่ในต่างประเทศ ซึ่งต้องมีปัญหาอุปสรรคมากมายหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ผู้เสียหายทุกคนย่อมได้รับสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาอย่างเดียวกัน โดยไม่คำนึงถึงแหล่งกำเนิดทางภูมิศาสตร์ของสินค้าที่ก่อให้เกิดความเสียหายนั้น (ศุภฤกษ์ ชลวีระวงศ์, 2550, หน้า 162) ซึ่งบทบัญญัตินี้มีประโยชน์ในแง่ของการคุ้มครองผู้บริโภคจากสินค้าที่จำหน่ายในกิจการแฟรนไชส์จากต่างประเทศเพราะการให้สิทธิแฟรนไชส์จากต่างประเทศ ย่อมมีโอกาสที่จะต้องนำเข้าสู่สินค้าหรือเครื่องใช้อุปกรณ์ต่างๆ มาจากผู้ให้แฟรนไชส์ที่เป็นเจ้าของสิทธิที่อยู่ในต่างประเทศ ดังนั้น ผู้นำเข้าจึงต้องมีหน้าที่รับผิดชอบหากเกิดอันตรายต่อผู้บริโภค

3. ผู้ขายสินค้าที่ไม่สามารถระบุตัวผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิต หรือผู้นำเข้าได้

ผู้ขายจะต้องรับผิดชอบเมื่อไม่สามารถระบุตัวผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิต หรือผู้นำเข้าได้ แต่ทั้งนี้ผู้ขายสินค้าถือเป็นผู้ผลิตตามการสันนิษฐานของกฎหมาย เพื่ออำนวยความสะดวกและให้ความคุ้มครองผู้บริโภคในการหาตัวบุคคลผู้รับผิดชอบ โดยมีข้อน่าสังเกตว่าผู้ขายสินค้าในที่นี้มีความหมายค่อนข้างกว้าง คือ หมายถึงผู้ที่ส่งมอบการครอบครองสินค้าให้แก่ผู้ซื้อในทุกๆ ทอดของการซื้อขายหรือจำหน่ายสินค้า (Chain of Distribution) ก่อนที่จะมาถึงผู้บริโภคหรือผู้ซื้อ ซึ่งน่าจะมีความหมายตรงกับคำว่า Supplier มากกว่าคำว่า Seller

4. ผู้ซึ่งใช้ชื่อ ชื่อทางการค้า เครื่องหมายการค้า เครื่องหมาย ข้อความ หรือแสดงด้วยวิธีอื่นๆ อันมีลักษณะที่จะทำให้เกิดความเข้าใจได้ว่าเป็นผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิตหรือผู้นำเข้าสินค้า

โดยผู้ประกอบการนี้เป็นผู้อยู่ในสถานะเสมือนเป็นผู้ผลิต ซึ่งหมายถึง บุคคลใดๆ ก็ตามที่แสดงให้เห็นว่าคุณเป็นผู้ผลิตสินค้า โดยระบุชื่อ เครื่องหมายการค้า หรือเครื่องหมายอื่นๆ ลงบนสินค้านั้น ซึ่งเป็นหลักที่มีความหมายเช่นเดียวกันกับหลัก Apparent Manufacturer ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่เป็นการโอนความรับผิดชอบของผู้ผลิตไปยังผู้ที่แสดงออกว่าเป็นผู้ผลิตนั้น ดังนั้น ผู้อยู่ในสถานะเสมือนผู้ผลิตหรือการ โอนความรับผิดชอบของผู้ผลิตไปยังผู้ที่แสดงออกว่าเป็นผู้ผลิตจึงต้องรับผิดชอบเช่นเดียวกับผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิต หรือผู้นำเข้า

ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัตินี้ก็ไม่ได้มีการระบุไว้อย่างชัดเจนว่า ใดๆ จะถือว่าเป็นการใช้ชื่อ ชื่อทางการค้า เครื่องหมายการค้า ฯลฯ อันจะทำให้เกิดความเข้าใจได้ว่าเป็นผู้ผลิต ดังนั้น จึงคงต้องขึ้นอยู่กับความเข้าใจของผู้บริโภคอย่างวิญญูชนหรือความเชื่ออย่างสมเหตุสมผลว่า การใช้ชื่อ ฯลฯ หรือการแสดงด้วยวิธีใดๆ นั้น ทำให้ผู้บริโภคเข้าใจว่าเจ้าของเครื่องหมายการค้าเป็นผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิต หรือผู้นำเข้าสินค้านั้นหรือไม่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภค ในกรณี

ผู้ขายปลีกที่เป็นห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ที่มีอยู่มากมายและกำลังเปิดสาขาขยายไปทั่วทั้งประเทศ อยู่ในขณะนี้ เพราะในทางปฏิบัติเจ้าของเครื่องหมายการค้าอาจจะใช้เครื่องหมายการค้าของตนในสินค้าที่ตนไม่ได้เป็นผู้ผลิตเอง คือ มอบหมายให้ผู้อื่นผลิตสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าของตน และจำหน่ายในนามของตน ซึ่งเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการผลิตเพราะในบางกรณี การว่าจ้างให้ผู้อื่นผลิตสินค้าแทนให้จะมีต้นทุนที่ถูกกว่าที่ผู้ผลิตสินค้าผลิตด้วยตนเอง เช่น การผลิตสินค้าในประเทศที่มีต้นทุนค่าแรงงานต่ำ เป็นต้น และผู้บริโภคโดยทั่วๆ ไปคงเข้าใจว่าห้างค้าปลีกขนาดใหญ่ที่ผลิตสินค้าจำหน่ายภายใต้เครื่องหมายการค้าของห้างนั้น ไม่สามารถจะผลิตสินค้าที่จำหน่ายนั้นด้วยตัวเองทั้งหมดอยู่แล้ว

อย่างไรก็ตาม ความรับผิดชอบของผู้อยู่ในสถานะเสมือนผู้ผลิตนี้ ก็ไม่ทำให้ผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิต ผู้นำเข้าที่แท้จริงหลุดพ้นจากความรับผิดชอบฝ่ายยังต้องร่วมกันรับผิดชอบในลักษณะลูกหนี้ร่วมต่อผู้เสียหาย โดยผู้เสียหายสามารถเรียกร้องให้ผู้ประกอบการคนใดรับผิดชอบก็ได้หรือจะเรียกร้องจากผู้ประกอบการทั้งหมดหรือจะเลือกให้คนใดคนหนึ่งรับผิดชอบเพียงคนเดียวก็ได้

ภาระการพิสูจน์ ตามมาตรา 6

โดยกำหนดให้ผู้เสียหายหรือผู้มีสิทธิฟ้องคดีแทนตามมาตรา 10 ต้องพิสูจน์ว่าผู้เสียหายได้รับความเสียหายจากสินค้าของผู้ประกอบการ และการใช้หรือการเก็บรักษาสินค้านั้นเป็นไปตามปกติธรรมดาแต่ไม่ต้องพิสูจน์ว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำของผู้ประกอบการผู้ใด

การที่กฎหมายกำหนดให้ผู้เสียหายมีหน้าที่นำสืบพิสูจน์ข้อเท็จจริงเพียงบางประการ คือนำสืบเพียงว่าผู้เสียหายได้รับความเสียหายจากสินค้าของผู้ประกอบการ และการใช้หรือการเก็บรักษาสินค้านั้นได้เป็นไปตามปกติธรรมดา โดยเน้นว่าผู้เสียหายไม่ต้องพิสูจน์ถึงความปลอดภัยของสินค้านั้น เนื่องจากกระบวนการผลิตสินค้าเป็นข้อเท็จจริงที่มีแก่ผู้ประกอบการหรือผู้ผลิตเท่านั้นที่รับรู้ จึงให้ตกเป็นหน้าที่ของผู้ประกอบการที่จะเป็นผู้นำสืบหักล้างให้เห็นว่าสินค้านั้นมิได้เป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย จะเป็นการเหมาะสมและเป็นธรรมกว่าอันจะทำให้ผู้เสียหายได้รับความคุ้มครองตามเจตนารมณ์ของกฎหมายนี้อย่างแท้จริง

ในหลักกฎหมายต่างประเทศก็กำหนดไว้ในลักษณะคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ใน Ec - Directive - 1985 กำหนดให้ผู้เสียหายต้องพิสูจน์ความเสียหาย ความไม่ปลอดภัยของสินค้า และความสัมพันธ์ระหว่างความไม่ปลอดภัยของสินค้าและความเสียหายนั้น ทั้งนี้ ผู้เสียหายไม่ต้องนำสืบถึงความจงใจหรือความประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการ อย่างไรก็ตาม ในส่วนที่เกี่ยวกับการนำสืบความไม่ปลอดภัยของสินค้านั้น Ec - Directive - 1985 มิได้กำหนดว่าจะต้องใช้หลักฐานพิสูจน์เพียงใด ดังนั้น จึงขึ้นอยู่กับกฎหมายวิธีพิจารณาความของประเทศภาคีแต่ละประเทศ แต่ในทางปฏิบัติได้วางหลักไว้ว่าผู้เสียหายมีหน้าที่พิสูจน์แต่เพียงความเสียหายที่ได้รับและความเสียหายนั้นเป็นผลมาจาก

สินค้านั้นเท่านั้น ดังนั้น ผู้เสียหายจึงไม่มีหน้าที่พิสูจน์สาเหตุของความเสียหายหรือความไม่ปลอดภัยของสินค้า ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้ผลิตที่จะต้องนำสืบพิสูจน์ในเชิงปฏิเสธว่าสินค้าของตนมีความปลอดภัย

กฎหมายของประเทศอังกฤษ ประเทศฝรั่งเศส และประเทศเยอรมัน ได้บัญญัติหลักการไว้ในทำนองเดียวกับ Ec - Directive - 1985 กล่าวคือ กำหนดว่าผู้เสียหายต้องพิสูจน์ว่าสินค้ามีความไม่ปลอดภัยและความเสียหายเกิดจากความไม่ปลอดภัยนั้น

เหตุหลุดพ้นความรับผิด ตามมาตรา 7

ในเหตุหลุดพ้นความรับผิดของผู้ประกอบการตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้มี 3 กรณี ได้แก่

1. สินค้านั้นมิได้เป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย
2. กรณีผู้เสียหายได้รู้อยู่แล้วว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย และ
3. กรณีความเสียหายเกิดขึ้นจากการที่ผู้เสียหายเก็บรักษาสินค้าไม่ถูกต้องตามวิธีใช้ วิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าที่ผู้ประกอบการได้กำหนดไว้อย่างถูกต้องและชัดเจนตามสมควรแล้ว

จากเหตุหลุดพ้นความรับผิดที่กำหนดไว้ในข้อ 1, 2, 3 นั้น เห็นว่าเป็นหลักปกติทั่วไปของเหตุยกเว้นความรับผิดทางละเมิดอยู่แล้ว ประกอบกับหลักการของพระราชบัญญัตินี้ มุ่งจะเอาผิดกับผู้ผลิตเป็นสำคัญไม่ว่าจะเป็นผู้ผลิตในขั้นตอนใดก็ตาม เพราะถือเป็นผู้ทำสินค้าขึ้นมา ส่วนผู้นำเข้าก็ต้องรับผิดด้วยเพราะสินค้านั้นผลิตในต่างประเทศ เป็นการยากที่จะให้ผู้เสียหายไปฟ้องผู้ผลิตในต่างประเทศ สำหรับผู้ขายนั้นถ้าไม่สามารถระบุตัวผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิต หรือตัวผู้นำเข้าได้ ผู้ขายก็ต้องรับผิดด้วย ส่วนผู้ใช้ชื่อหรือเครื่องหมายการค้า หรือสิ่งอื่นที่เมื่อแสดงว่าตนเป็นผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิตหรือผู้นำเข้าก็ต้องรับผิดชอบด้วย เพราะถือว่ามีส่วนได้เสียในสินค้านั้นเพราะบุคคลเหล่านี้ถือเป็นผู้ประกอบการทั้งสิ้น ซึ่งจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบต่อผู้เสียหายเว้นแต่จะพิสูจน์ให้เข้าข้อยกเว้นใน 3 กรณีข้างต้น ซึ่งหากจะพิจารณาในประเด็นเหตุแห่งการหลุดพ้นความรับผิดนี้ในกฎหมายต่างประเทศจะเห็นว่า มีการกำหนดเหตุดังกล่าว ไว้มากกว่ากฎหมายไทย กล่าวคือ Ec - Directive - 1985 แห่งสหภาพยุโรป กำหนดเหตุหลุดพ้นความรับผิดของผู้ผลิตหรือบุคคลที่อยู่ในฐานะเสมือนเป็นผู้ผลิตไว้ 6 ประการ ได้แก่

1. ผู้ผลิตมิได้นำสินค้าออกวางจำหน่าย
2. ความบกพร่องที่ก่อให้เกิดความเสียหายนั้น มิได้ปรากฏอยู่ในขณะที่ผู้ผลิตนำสินค้าออกวางจำหน่าย หรือความบกพร่องนั้น ได้เกิดขึ้นภายหลังจากนั้น

3. สินค้านั้นมีได้ถูกผลิตขึ้นเพื่อการขายหรือการจำหน่ายในรูปแบบอื่นใดเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจของผู้ผลิต หรือมิได้ถูกผลิตขึ้นในการประกอบกิจการของผู้ผลิต

4. ความบกพร่องเป็นผลมาจากการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ออกโดยองค์กรของภาครัฐ

5. สถานะความรู้ทางวิทยาศาสตร์และทางเทคนิคในขณะที่ผู้ผลิตนำสินค้าออกวางจำหน่ายไม่อาจทำให้ตรวจพบความบกพร่องของสินค้าที่มีอยู่ได้

6. ในกรณีของผู้ผลิตชิ้นส่วนประกอบของสินค้า ความบกพร่องได้เกิดขึ้นในขั้นตอนของกรรมวิธีการประกอบชิ้นส่วนดังกล่าว หรือจากคำสั่งของผู้รับผิดชอบในการประกอบสินค้า

ทั้งกฎหมายของประเทศฝรั่งเศส เยอรมัน อังกฤษ และญี่ปุ่น ต่างก็ได้บัญญัติหลักการไว้ทำนองเดียวกัน ซึ่งเหตุผลที่ทำให้ประเทศต่างๆ กำหนดเหตุหลุดพ้นความรับผิดของผู้ประกอบการไว้หลายเงื่อนไข เนื่องจากประเทศเหล่านี้เป็นประเทศที่เจริญแล้วทั้งมีความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรม

สำหรับประเทศไทยนั้น โดยส่วนใหญ่จะนำเข้าสินค้าอุตสาหกรรมต่างๆ จากต่างประเทศในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก หากกำหนดเหตุหลุดพ้นความรับผิดของผู้ประกอบการสำหรับกรณีนี้ไว้ย่อมเป็นช่องทางให้ผู้ประกอบการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการในต่างประเทศส่งสินค้าที่ใช้วิทยาการใหม่ๆ มาจำหน่ายในประเทศไทย ซึ่งสถานะของความรู้ทางวิทยาศาสตร์และทางเทคนิคในขณะที่นำสินค้าออกขายนั้น ยังไม่อาจทำให้ตรวจพบได้ว่าสินค้านั้นไม่ปลอดภัย ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้บริโภคในประเทศไทยโดยส่วนรวมเป็นอย่างมาก (สมศักดิ์ นวตระกูลพิสุทธ์, 2546, หน้า 694)

ข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ผลิตตามคำสั่งของผู้ว่าจ้างให้ผลิต ตามมาตรา 8

โดยกำหนดให้ผู้ผลิตตามคำสั่งของผู้ว่าจ้างให้ผลิตไม่ต้องรับผิดหากพิสูจน์ได้ว่าความปลอดภัยของสินค้าเกิดจากการออกแบบของผู้ว่าจ้างให้ผลิตหรือ จากการปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ว่าจ้างให้ผลิต ทั้งตนก็ไม่สามารถคาดเห็นหรือควรจะไม่คาดเห็นถึงความปลอดภัยดังกล่าวและสำหรับผู้ผลิตส่วนประกอบของสินค้าหากพิสูจน์ได้ว่าความปลอดภัยของสินค้าเกิดจากการออกแบบหรือการประกอบหรือการกำหนดวิธีใช้ วิธีเก็บรักษา หรือเกี่ยวกับการให้ข้อมูลของผู้ผลิตสินค้านั้นเองได้ตนก็ไม่ต้องรับผิดชอบ

ข้อตกลงจำกัดหรือยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการ ตามมาตรา 9

ได้กำหนดให้ข้อตกลงที่ผู้บริโภคกับผู้ประกอบการได้ทำไว้ล่วงหน้าเพื่อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดของผู้ประกอบการ จะนำมายกขึ้นกล่าวอ้างไม่ได้ ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคมิให้ถูกเอาเปรียบเปรียบจากผู้ประกอบการ

การฟ้องคดี ตามมาตรา 10

นอกจากตัวผู้เสียหายเองที่สามารถฟ้องร้องคดีได้แล้ว ได้กำหนดให้สมาคมที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้เสียหายตามพระราชบัญญัตินี้ โดยกำหนดให้สมาคมดังกล่าวได้รับการยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมเช่นเดียวกับกรณีที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นผู้ดำเนินการ แต่ไม่รวมถึงความรับผิดชอบในค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นที่สุดอันถือเป็นดุลพินิจของศาล ซึ่งคำนึงถึงความสุจริตในการฟ้องคดี

ค่าเสียหายอื่นนอกจากค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตามมาตรา 11

กำหนดให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายเพื่อความเสียหายต่อจิตใจได้ เพื่อความชัดเจนในการบังคับใช้กฎหมาย และเป็นแนวทางแก่ศาลในการพิจารณาค่าเสียหายประเภทนี้ และได้กำหนดให้บุคคลอื่นคือ สามี ภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของผู้เสียหาย อาจเรียกร้องค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจของตนได้กรณีที่ผู้เสียหายถึงแก่ความตาย นอกจากนี้ ได้กำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษไว้ในพระราชบัญญัตินี้ด้วย ทั้งนี้ โดยกำหนดเฉพาะกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ประกอบการได้ผลิต นำเข้า หรือขายสินค้าโดยรู้อยู่แล้วว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยหรือมิได้รู้เพราะความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หรือเมื่อรู้เช่นนั้นภายหลังการผลิต นำเข้า หรือขายสินค้านั้นแล้ว ไม่ดำเนินการใดๆ ตามสมควรเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหาย ตลอดจนได้กำหนดจำนวนสูงสุดของค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษไว้เป็นจำนวนไม่เกินสองเท่าของค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริงด้วย การกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดผลในทางยับยั้งไม่ให้มีการกระทำความผิดอย่างเดิมซ้ำอีก เพราะความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้นมีผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม ซึ่งเมื่อพิจารณาหลักกฎหมายต่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษนั้น กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดให้มีการเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษได้ในกรณีดังต่อไปนี้

1. ผู้ผลิตรู้ว่าสินค้านั้นมีอันตราย และรู้วิธีที่จะลดความเป็นอันตรายนั้นลงจนถึงระดับที่ยอมรับได้โดยทั่วไป แต่ไม่ดำเนินการ
2. ผู้ขายรู้ว่าสินค้านั้นเป็นอันตรายแต่ปิดบังซ่อนเร้นไว้ หรือ
3. ภายหลังที่ได้พบว่าสินค้ามีความบกพร่อง แต่ผู้ผลิตไม่ดำเนินการใดๆ ที่เหมาะสม (เช่น แจ้งให้ผู้ขายสินค้าและลูกค้าทราบถึงเหตุดังกล่าว) หรือยังคงดำเนินการผลิตสินค้านั้นต่อไปอีก

การกำหนดจำนวนค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษนั้น ไม่มีจำนวนแน่นอนตายตัว ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับพฤติการณ์แวดล้อมต่างๆ เช่น ความร้ายแรงของความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับการที่ผู้ประกอบการรู้ถึงความบกพร่องของสินค้านั้น ผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการได้รับจากการผลิต

หรือขายสินค้าที่มีความบกพร่องนั้น การดำเนินการของผู้ประกอบการเมื่อทราบว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่บกพร่อง ระยะเวลาที่ผู้ประกอบการปกปิดหรือไม่ยอมแก้ไขความบกพร่องของสินค้า สถานะทางการเงินของผู้ประกอบการ และตลอดจนผู้เสียหายมีส่วนในการก่อให้เกิดความเสียหายด้วยหรือไม่อย่างไร (สมศักดิ์ นวตระกูลพิสุทธิ์, 2546, หน้า 697)

อายุความตามมาตรา 12

กำหนดหลักการเกี่ยวกับอายุความในการใช้สิทธิเรียกร้องกรณีที่มีความเสียหายเกิดขึ้น โดยผลของการสะสมอยู่ในร่างกายหรือต้องใช้เวลาในการแสดงอาการ โดยกำหนดให้ผู้เสียหายต้องใช้สิทธิเรียกร้องภายในสามปีนับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหายและรู้ตัวผู้ประกอบการที่ต้องรับผิดชอบ แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหาย หรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันที่มีการขายสินค้านั้น แม้ว่าอายุความดังกล่าวจะมีระยเวลานานกว่าอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่สอดคล้องกับหลักการตามกฎหมายของต่างประเทศและมีความเหมาะสม ทั้งนี้ เพื่อให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น

การระงับอายุของอายุความเมื่อมีการเจรจาเกี่ยวกับค่าเสียหาย ตามมาตรา 13

กรณีถ้ามีการเจรจาเกี่ยวกับค่าเสียหายที่พึงจ่ายระหว่างผู้ประกอบการและผู้เสียหายให้อายุความระงับอายุอยู่ไม่นับในระหว่างนั้นจนกว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้บอกเลิกการเจรจา ซึ่งมีความเป็นธรรมต่อผู้ประกอบการยิ่งขึ้น

สิทธิของผู้เสียหายตามกฎหมายอื่น ตามมาตรา 14

ได้กำหนดว่าพระราชบัญญัตินี้ไม่เป็นการตัดสิทธิของผู้เสียหายที่จะเรียกค่าเสียหาย โดยอาศัยสิทธิตามกฎหมายอื่น

สินค้าที่ขายอยู่ก่อนพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ตามมาตรา 15

กำหนดให้สินค้าใดที่ได้ขายแก่ผู้บริโภคก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ไม่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัตินี้

3. ผลกระทบของพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551

การที่ประเทศไทยมีกฎหมายความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนี้ นับเป็นการสร้างกฎหมายเฉพาะขึ้นมาต่างหากจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 ซึ่งเห็นว่าเป็นการเหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจและการค้าขายในปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากพระราชบัญญัติฉบับนี้มีเจตนารมณ์สำคัญในการเพิ่มความคุ้มครองให้แก่ผู้บริโภคทั่วไป ที่ได้รับความเสียหายจากการใช้หรือบริโภคสินค้าที่ไม่ปลอดภัย แต่ในขณะเดียวกันก็มีการกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการต่างๆ อันก่อให้เกิด

ภาระหน้าที่แก่ผู้ประกอบการ ซึ่งอาจสร้างความวิตกกังวลแก่ผู้ประกอบการในเรื่องความรับผิดชอบตามกฎหมายนี้ไม่น้อย ตลอดจนก่อให้เกิดการปรับตัวของทั้งทางภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนต่อการใช้บังคับกฎหมายนี้ในปีหน้า ดังนั้น ผลกระทบของพระราชบัญญัตินี้จึงตกอยู่กับผู้บริโภครและผู้ประกอบการเป็นหลัก กล่าวคือ

ผลกระทบต่อผู้บริโภค

ในผลกระทบดังกล่าวนี้ หากจะพิจารณาอย่างรอบด้านแล้วจะเห็นได้ว่า มีทั้งผลดีและผลเสียกับผู้บริโภค โดยผลดีก็คือ ผู้บริโภคจะได้รับความคุ้มครองไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ประกอบการ และได้รับการเยียวยาความเสียหายโดยมีกลไกและกระบวนการตามกฎหมายที่เอื้อต่อการใช้สิทธิฟ้องร้อง เช่น ในเรื่องภาระการพิสูจน์ที่ผู้บริโภค ผู้ได้รับความเสียหายจะสามารถฟ้องร้องให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบตามพระราชบัญญัตินี้ได้โดยไม่ต้องมีการนำสืบถึงความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการแต่อย่างใด แต่เพียงพิสูจน์ให้เห็นถึงข้อสันนิษฐานเบื้องต้นเท่านั้นว่า ผู้เสียหายได้รับความเสียหายจากการใช้หรือบริโภคสินค้าของผู้ประกอบการเท่านั้นไม่ต้องพิสูจน์ถึงความไม่ปลอดภัยของสินค้า อีกทั้งการฟ้องคดีก็ได้รับการยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมเป็นต้น

นอกจากนี้ผลดีที่เกิดแก่ผู้บริโภคอีกประการก็คือ การมีหลักประกันว่าจะได้บริโภคสินค้าที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ประกอบการเหมือนในอดีตเพราะผู้ประกอบการจะต้องใช้ความระมัดระวังหรือเข้มงวดในการผลิตสินค้ามากขึ้นในทุกขั้นตอนรวมทั้งสามารถช่วยปิดกั้นการนำเข้าสินค้าไม่ได้คุณภาพ และกีดกันสินค้าด้อยคุณภาพที่จะเข้ามาสู่ตลาดได้มากขึ้น เมื่อมีผลดีแล้วย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะมีผลกระทบทางด้านลบเกิดขึ้นด้วย ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อผู้ประกอบการต้องใช้ความระมัดระวังในการผลิตสินค้ามากขึ้น โดยมีการปรับปรุงพัฒนากระบวนการผลิตสินค้าอาจต้องจ้างผู้เชี่ยวชาญมาควบคุมดูแลมากขึ้น หรืออาจจะใช้วิธีทำประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบการไว้เพื่อลดความเสี่ยงลง ซึ่งแน่นอนว่าสิ่งเหล่านี้คือต้นทุนค่าใช้จ่ายที่ผู้ประกอบการแบกรับมากขึ้น และเป็นที่แน่นอนว่าผู้ประกอบการต้องผลักภาระต้นทุนเหล่านี้ให้แก่ผู้บริโภคโดยใช้วิธีปรับราคาสินค้าให้สูงขึ้น ซึ่งก็คือผลกระทบด้านลบที่ผู้บริโภคต้องแบกรับกับราคาสินค้าอุปโภคบริโภคที่แพงขึ้นต่อไป

ผลกระทบต่อผู้ประกอบการ

เนื่องจากผู้ประกอบการอยู่ในฐานะที่มีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจสูงกว่าผู้บริโภค โดยทั่วไป ดังนั้น ผู้ประกอบการต่างๆ จึงมีความสามารถที่จะป้องกันความเสียหายอันเกิดจากการใช้หรือบริโภคสินค้าได้เหมาะสมที่สุด โดยใช้ความเข้มงวดดูแลการผลิตสินค้าในกระบวนการผลิตให้มากขึ้น ซึ่งเป็นการเพิ่มความรับผิดชอบและหน้าที่ของผู้ประกอบการ ดังนั้น ผลกระทบของ

พระราชบัญญัตินี้ต่อผู้ประกอบการ คือ การที่ผู้ประกอบการมีหน้าที่ต้องผลิตสินค้านำเข้าหรือขายสินค้าที่มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคเท่านั้น มิฉะนั้นจะมีความผิดตามกฎหมายนี้ นอกจากนี้ยังต้องมีการเตรียมพร้อมในด้านค่าใช้จ่ายหากเกิดกรณีเรียกค่าเสียหาย (PL Claim) ซึ่งล้วนแต่มีผลกระทบต่อต้นทุนของสินค้าทั้งสิ้นอันเป็นภาระที่ผู้ประกอบการหลีกเลี่ยงไม่ได้

นอกจากผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับที่ได้นำเสนอมาข้างต้นแล้วนั้น จากการศึกษาในรายละเอียดของแต่ละมาตราของกฎหมายฉบับนี้ประกอบกับสภาพข้อเท็จจริงที่เป็นปัญหาเกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบันที่สามารถนำเสนอวิเคราะห์เป็นสภาพปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสินค้าที่ไม่ปลอดภัยได้ในหลายประเด็นไม่ว่าจะเป็นเรื่องตัวสินค้าที่จะอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัตินี้ ความหมายของคำว่า ผู้บริโภคและความเสียหายที่จะได้รับความคุ้มครองประเด็นข้อกล่าวอ้างเพื่อการหลุดพ้นความรับผิดชอบของผู้ประกอบการที่จะไม่ต้องชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้บริโภค อำนาจการฟ้องคดีว่ามีใครที่สามารถใช้สิทธิได้บ้าง ตลอดจนประเด็นการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายว่าจะมีหลักเกณฑ์การพิจารณาจ่ายกันอย่างไร ชดเชยในกรณีใดบ้าง รวมทั้งอายุความในการฟ้องร้องคดี ปัญหาที่มาของเงินค่าชดเชยความเสียหาย และสุดท้ายคือการทำที่มีองค์กรกลางที่มีความอิสระมาเป็นตัวกลางในการตรวจวิเคราะห์ความไม่ปลอดภัยของสินค้า เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคหรือใกล้เคียงข้อพิพาทก่อนฟ้องคดีจะสามารถดำเนินการได้หรือไม่อย่างไร โดยปัญหาเหล่านี้จะเสนอเป็นบทวิเคราะห์โดยละเอียดในบทต่อไป